ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

BIH 2.40 KM
Македонија 75.00 ДЕН
Slovenija 2.09 EUR
Sverige 28.00 SEK
USA 3.50 USD
Hrvatska 15.00 KN
Црна Гора 1.20 EUR

ISSN 0032-339-x
PRINTED IN SERBIA

10. 7. 2009. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXXI • ЦЕНА 99 ДИНАРА • БРОЈ 2996

НАЈМАЊИ СИСАР НА СВЕТУ

ЗЕМЉА, ГОДИНА 52 011.

БЕОГРАД кога више нема

Живот је бајка ФРЕД ПЕРИ

Мале тајне великих мајстора

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

••• најмањи мишић у људском телу налази се у уву и дуг је петнаести део центиметра ■

••• Сингапур значи – Град лавова ■

••• сапун су, по свој прилици, први, око 1550. године пре наше ере, правили древни Египћани који су живели у долини Нила ■

••• ресице које облажу танко црево високе су од 0.5 до 1 милиметар и помоћу њих организам упија сварену храну ■

••• први рајсфершлус у облику у којем се и данас користи патентиран је 1913. године ■

••• мужјаци и женке неких врста свитаца светле заједно, стварајући својеврсни мозаик светлости у мраку ■

••• дивовска сипа (Architeuthis sp.) може да буде дуга и до двадесет метара ■

••• око четрдесет пет одсто произведеног гвожђа у целом свету добије се прерадом метала с отпада ■

••• *Мек*, на почетку шкотских презимена значи – син ■

••• комарац током лета махне крилима стотину пута у секунду ■

••• млади меки сир садржи мање калцијума него тврди сир ■

••• први концерт симфонијске музике који је директно преношен путем Интернета одржан је 16. априла ове године. Поред оркестра Београдске филхармоније, којим је дириговао пијаниста Иван Тасовац, наступиле су и групе Београдски синдикат и Студио Алектик ■

DIK BROWNE
ХОГАР СТРАШНИ
ЉУДИ, ТО ЈЕ ТО!
ТРЕНУТАК КОЈИ СМО СВИ ЧЕКАЛИ...
ПРИЛИКА ЗА НАПАД...
... НА ЕНГЛЕСКЕ ЗАМКОВЕ!
ДИЖИ СИДРО!
РАЗВИЈ ЈЕДРА!
ОДВЕЖИ КОНОПЦЕ!
СПРЕМНИ ЗА...
НОВЕ ПУСТОЛОВИНЕ!
ПСССТ...
ХМ... ЧИМ ДОЂЕ ПЛИМА!
CHRIS BROWNE 7-5
©2009 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

БЕОГРАД кога више нема

ЛЕТ НА ЧАРОБНОМ ЋИЛИМУ

Прошлост нашег престоног града није само историја ратова, злочина, сукоб и освајања. Било је у њему и мирни дана, обичне градске свакодневице, али и догађаја које бисм мирне душе могли да сврстамо и у чувену Риплијеву рубрику „Веровали или не"

У рано пролеће 1896. године у Београду је дувала јака кошава. Управо тада је оправљан кров на једном од најлепших здања тога времена, хотелу „Круна", данашњој библиотеци града Београда на крају Кнез Михаилове улице. Како је тих дана падала и киша, мајстори су прекрили кров великом церадом. Међутим, како је у својој књизи „Споменар о старом Београду" записао Никола Трајковић, у тренутку кад се на крову затекао само један човек, неки несрећник Стојан, кошава је тако снажно ударила да је у ваздух понела и цераду и мајстора.

Као на чаробном ћилиму, ветар је носио свој необичан терет, пренео га преко Саве и благо спустио у другу државу, на подручје данашњег Новог Београда, негде крај данашњег Тошиног бунара. За дивно чудо, Стојан, коме хроничари нису запамтили ни презиме, остао је неповређен, али толико збуњен и уплашен да дуго није могао да дође себи. Аустроугарски граничари, које иначе нису трпели нелегалне преласке границе, и сами затечени необичним догађајем, пустили су унезвереног човека да се врати кући, а цераду су, уредно спаковану и заједно с њим, вратили у Србију.

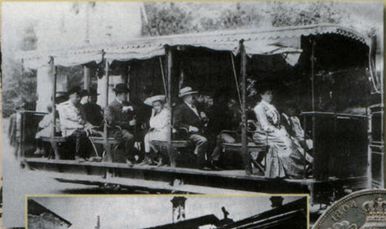
Ово је само једна од истинитих прича из прошлости Београда, која би, верујемо, и данас заслужила да се нађе на насловној страни многих новина и часописа. А било их је, наравно, знатно више. Прошлост Београда није само историја ратова, злочина, сукоба и освајања. Било је у њему и мирних дана, обичне градске свакодневице, али и догађаја чија би необичност, занимљивост, понекад и бизарност, верујемо, и данас привукли пажњу светске јавности. О главном граду Србије писали су његови савременици, али и бројни страни путописци који су овде стизали у разним временима и различитим поводима. Дивили су се његовој лепоти и географском положају, упознавали и описивали његове људе, али се неретко и чудили њиховим обичајима и начину живота.

Чудили се странци Београђанима, али и ови њима. Након ослобођења од Турака, средином 19. века, многи страни пустолови пожурили су у нашу земљу, желећи, ваљда, да открију и овај, доскора тајанствени и недоступни део Европе. Већина „туриста" доживела је Србију као земљу примитивног народа, заостале привреде и неразвијене културе, па су се, сходно томе, многи тако и понашали. Успомену на један такав догађај сачувао је и Коста Христић у својој књизи „Записи старог Београђанина".

Гости голишави, конобари голи

Збило се то, пише Христић, у лето 1857. године. Гостионичар и власник отмене кафане „Српски краљ" Стева Мирковић био је уредан и веома исправан човек, мада помало прек. Неки путници Енглези, чекајући на одлазак лађе из Београда, одсели су управо у његовој кафани. Како је тих дана владала велика врућина, а Енглез сматрали да се овде, на Ори јенту, не морају придржава ти основних правила при стојности, једног дана дошо ше на ручак у веома непри кладном издању: само у ма јици и гаћама. С обзиром н то да учтива упозорења ни

АВЉАМ Г.Г. ПУТНИЦИМА
в трговцима како из унутраш-
њости Србије тако и са стране
ао и мојим муштеријама, да сам
snова узео под закуп познату
остионицу на
„ЛИМАНУ“
бившу пређе г. капетан Моше
по сада браће Крсмановића; кој
јо сада проширена новом зграде
са квартирима за путнике, и т
лом за путничко коње, и коју с
са свима потребама и удобност
снабдео.
Зато се препоручујем за много-
бројну посјету.
У Београду
10. Октомбра 1874.
са поштовањем
Јован Јовановић
гостилац на „Лиману.“
1717 —3,3.

ЧИТАЈ.
Продајем моју кућу звану
гостионица
„ПАРИЗ“
која постоји на Теразији спрам
чесме, плацем и свима њеним
постојећим зградама. Који има
вољу купити нека изволи имање
прогледати и ради погодбе
мени пријавити се, за купца
биће пробитачно ово имање
купити почем постоји терет
...во фондова.
Станиша Анђелковић.

су уродила плодом, а мање фине методе нису биле допуштене јер смо тада, баш као и сада, имали кркхе дипломатске односе с Британском империјом, Стева се досетио како да разуларене Енглезе, макар и на крајње оријентални начин, „научи памети“

Позвао је момке који су их служили за столом, наредио им да оду у своје собе и да се скину потпуно голи и да тако, наги, наставе да служе „уважене“ госте. Угледавши конобаре у рајском костиму, с тањирима јела и бокалима пића, посрамљени гости скочили су као опарени, оставили и ручак и кафану, па и сам Београд, и првом лађом утекли преко границе, за Земун. Не знамо колико је ова васпитна метода допринела да се слика о Србима и Србији промени у свету, али је за ове госте, очигледно, имала поучан значај.

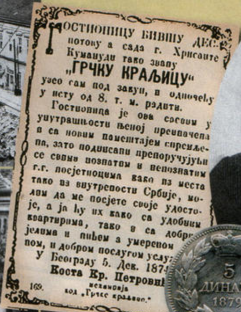
Стари Београд имао је и свој нарочити празник, једну домаћу светковину која се славила у близини некадашње цркве Светог Марка на Ташмајдану. Богомоља је била мала и неугледна, али је у оно време била привлачнија чак и од Саборне цркве. А како је то некад изгледало, ваљало би мало ближе објаснити. Простор у близини данашњег Дома народне скупштине некада се звао марвена пијаца или, просто, Батал-џамија. Ту је дотеривана на продају ситна и крупна стока, сено и друге потребе, а цело поље било је покривено шашом, сеном и балегом. Батал-џамија је била висока, веома угледна богомоља, у своје време можда и најлепша џамија у Београду. Нажалост, касније је знатно оштећена. Врх минарета је био одрубљен, али је чанак око минарета остао читав. Њен кров, годинама засипан земљом и прашином, био је покривен трњем и травуљином. Срушена је крајем седамдесетих година 19. века.

Весеље на гробљу

Недалеко од ње, поред јужне стране данашње цркве Светог Марка на Ташмајдану, била је и мала Палилулска црква око које су биле и гробнице знаменитих људи из тог времена - Томе Вучића Перишића, Илије Коларца, Мише Анастасијевића и многих других. У близини, „залутао“ у цинцарски део гробља и обрастао у коров, сместио се и гроб Ђуре Даничића, а с друге стране, крај источних зидова цркве, почивао је и Јосиф Панчић. Када је умро, 1888. године, сахране се више нису обављале на овом месту, али је према њему учињен изузетак. Сахрањен је у дрвеном сандуку од „његове“ оморике, управо оне које је нашао на Тари.

Баш овде, у порти цркве и њеној околини, о Марковдану је одржавана већ поменута светковина о којој је, с усхићењем и великим чуђењем, писао и Роман Зморски, пољски књижевник и револуционар. Припреме за празник трајале су неколико дана. Подизане су клупе за седење, ражњеви за прасиће и јагањце, копане су рупе за паљење

Гостионицу бившу Дес… потову а сада г. Хрисанте Кумануди тако звану

„ГРЧКУ КРАЉИЦУ"

узео сам под закуп, и одпочећу у исту од 8. т. м. радити.

Гостионица је ова сасвим у унутрашњости њеној преправљена и са новим намештајем спремљена, зато подписани препоручујући се свима познатим и непознатим г.г. посјетиоцима како из места тако из унутрености Србије, молим да ме посјете своје удостоје, а ја ћу их како са удобним квартирима, тако и са добр… јелима и пићем а умереном … пом, и добром послугом услу…

У Београду 5. Дек. 187…

Коста Кр. Петровић

механџија

код „Грчке краљице."

169.

прангија. Светковина је почињала Божјом службом коју је држао митрополит београдски, а којој су присуствовали и највиши државни чиновници, попечитељи, саветници и најугледнији грађани. Након тога је кретала музика, пиштале зурле, грувале прангије, трештали таламбаси... Раздрагани грађани поскакивали су од радости и убрзо раширили велико народно коло. Међутим, народа је било много, а простора мало. Ништа зато није сметало да се коло развије и на самом гробљу, на којем су други већ окретали ражњеве и по гробницама простирали чаршаве на којима ће обедовати.

Све ово је оставило дубок утисак на госта из Пољске. Тешко је рећи и објаснити, писао је Зморски, колико необичан и узбудљив призор пружа та врева живота и весеља на тужном станишту смрти. То је, на неки начин, презрив изазов младости која се вечито обнавља, бачен страшној краљици уништења, изазов који по својој идеји подсећа на паганско потапање Мажане у пољском народу и међу другим словенским племенима, који су некада обављани уз песму и игру.

Келнерски рачун уместо пасоша

Роман Зморски се чудио нашим обичајима, а Луј Леже, француски слависта и књижевник, нашим прописима. У Србију је стигао 1870. године, али даље од београдског кеја није могао, све док није показао путне исправе. Пропутовао је, забележио је, широм Европе, али га нико и нигде није питао ни ко је, ни одакле је. Сем тога, увређени гост је морао два дана да се задржи у Београду, колико је трајала провера докумената, па тек онда да се упути даље, ка унутрашњости Србије. Оно што га је, по свему судећи, највише љутило је чињеница да су ти исти Срби, потпуно несметано, без пасоша и виза, слободно путовали широм света. У међувремену се, очигледно, штошта променило.

Тадашње српске власти су овај закон увеле јер је земља била „преплављена" разним сумњивим дошљацима, смутљивцима и шпијунима, па је било важно да се зна ко и каквим послом долази. Нажалост, био је траљаво спроведен, што су бројни странци навелико користили. Наиме, жандарми, којима су предаване путне исправе, ретко су знали страни језик, често су били и неписмени, па им је било лако подвалити. Довољно је било предати било какву пресавијену хартију, с неком налепљеном таксом или печатом, па мирно наставити својим путем.

Константин Јиричек, који је Београд посетио 1874. године, тврди да је у једној згради конзулата видео хрпу келнерских рачуна, поштанских потврда, сточних пасоша, признаница и других докумената, које су странци предавали жандарму уместо путних исправа. Иако је од тада прошло више од једног века, доследна примена закона у пракси је нешто што, очигледно, и данас представља главобољу нашим властима.

Већину ових догађаја историја неће запамтити. Ипак, верујемо да их вреди поменути, јер ће и они, на себи својствен начин, сведочити о временима прошлим, о некадашњим људима и условима у којима су живели и стварали ■

Владимир Крстић

ЋЕЛИЈЕ КОЈЕ МОГУ СВЕ – И НИШТА?

Нова генерација матичних ћелија недавно се појавила на сцени. Она обећава излечење болесних органа – не дирајући ембрион. Али, доноси ли са собом и нека нова морална питања?

Почело је 1998. године стављањем у културу првих матичних ћелија добијених из људских ембриона старих неколико дана. Од тада су матичне ћелије (ES од Embryonic Stem) постале чувене и предмет свих могућих жеља у медицини. Сасвим оправдано. Јер, по теорији су „бесмртне" пошто могу да се умножавају у бесконачност, а такође су и „плурипотентне", што значи да могу да дају све типове ћелија и ткива неке особе. Могле би, значи, да излече било који оболели орган. Међутим, овај сан медицине дошао је у сукоб са стварношћу. Јер, да би се ове драгоцене ћелије добиле, најпре је требало створити људске ембрионе, а потом их уништити. Поставило се питање етичке природе, јер многи људи и ембрион сматрају живим бићем. Под одређеним условима неке земље дозволиле су њихово истраживање (приликом вештачке оплодње вишак ембриона ионако се баца), друге нису.

Производња по жељи

Онда је у новембру 2007. године из Јапана стигла вест која је одјекнула као бомба. Полазећи од ћелија коже, значи без коришћења ембриона, тамошњи стручњаци успели су да створе „вештачке" ембрионалне матичне ћелије! Био је то подвиг без преседана, у чијој се основи крила генијална замисао. Ћелије коже, крви, или, на пример, из прамена косе, буквално се „репрограмирају" док не поприме особине ембрионалних матичних ћелија. Њихов изумитељ Шинија Јаманака назвао их је – побуђене (индуковане) плурипотентне матичне ћелије, односно iPS (од induced Pluripotent Stem). Уз помоћ вируса, који се претходно учине безопасним, у ћелију коже уводе се одређени гени. Они покрећу, односно буде њену способност да се претвори у плурипотентну „матичну ћелију". Ако се потом обезбеде и одговарајући хемијски утицаји, ове ћелије могу да се усмере да се претворе у одређени вид ћелија (неуроне, мишићне, крвне ћелије...) Стручњаци би рекли – да се „диференцирају".

Тако су iPS ћелије донеле нов ветар и узбуркале простор који је донекле запао у пат позицију. С једне стране, пошто су побуђене, могу да се добијају по жељи; с друге стране, изгледа да уклањају етичку препреку на коју су се до сада спотицале ембрионалне матичне ћелије.

Велика снага iPS ћелија лежи у њиховој „етичкој прихватљивости". Док се огледима на ембрионалним матичним ћелијама супротстављају они који и ембрион сматрају живим бићем, а други стручњаци у њима виде само обичну гомилу ћелија – iPS ћелије добијају се једноставном биопсијом или узимањем крви. Значи, не постоји никаква недоумица. А како је и техника за њихово добијање прилично једноставна и не захтева никакву посебну опрему, свим стручњацима широм света пружила се прилика да их изучавају... И наравно, свим болесницима се отвара нада да од тога имају корист. Ови наследници ембрионалних матичних ћелија доносе до сада незабележене наде.

На првом месту, iPS ћелије пружају могућност да се генетске болести изучавају у Петријевим шољама, што није случај са ембрионалним матичним ћелијама. Линије ембрионалних матичних ћелија неке болести добијају се или генетском манипулацијом или захваљујући случају. Али до сада су добијене ћелије од само педесетак генетских болести... а има их око 5000.

Драгоцено средство за испитивање болести

Захваљујући iPS ћелијама све се мења – много је лакше добити ћелије било које болести! И већ сада, „жетва" је прилично богата. За мање од годину дана добијено је више од десет линија iPS ћелија које припадају разним болестима. Једна од великих предности iPS ћелија је што оне природно садрже све токове болести, чији развој може да се прати у лабораторији. Осим тога, на исти, једноставан и делотворан начин, могуће је испитивати дејства разних лекова на оболеле ћелије. Без сумње, то ће бити једна од њихових првих примена.

Могућа је још једна њихова улога, само је много спорије примењива – такозвано ћелијско лечење. Као и ембрионалне матичне ћелије и iPS ћелије имају способност да се претворе (диференцирају) у срчане ћелије, ћелије панкреаса, нервне ћелије и тако даље. Може се очекивати да се једног дана искористе за замену или оправак ћелија у болесним органима. Осим тога, одбрамбени систем организма не одбија ове ћелије, јер могу да се добију од саме особе која је оболела. Она би се лечила властитим ћелијама (или ћелијама пажљиво одабраног даваоца).

Ипак, све ово не значи да бисмо могли сасвим да се одрекнемо ембрионалних матичних ћелија. Јер, још се не зна тачно да ли су способности iPS ћелија исте као код ембрионалних ћелија, односно да ли имају исту моћ претварања у ћелије разних ткива. Зато изучавање ембрионалних матичних ћелија остаје неопходно, макар да би послужиле као основа за упоређивање, пошто не би требало заборавити да су iPS ћелије вештачка творевина. Такве ћелије не постоје нигде у природи, оне су чист производ науке. За сада не постоји дилема да ли једна врста ћелија треба да се замени другом. Тим пре што и iPS ћелије постављају нека нова етичка питања!

Бесексуално размножавање

Кључан корак у том правцу начињен је у фебруару ове године када је, полазећи од iPS ћелија, једна група стручњака из Лос Анђелеса успела да добије незреле полне ћелије. Значи да би ускоро могло да се очекује да се посредством ћелија коже добију и сперматозоиди и јајне ћелије!

Онда би, по теорији, и две особе истог пола могле да добију дете вештачком оплодњом. Још је невероватнија замисао да се две полне ћелије добију од једне исте особе – и да се роди дете с потпуно идентичним генетским наслеђем! Тако се испоставило да се асексуално размножавање поново помаља на хоризонту. Нешто што је рођењем овце Доли клонирањем, 1996. године, одбачено. IPS ћелије имају драгоцену особину да немају везу с ембрионом. Међутим, „пас опет јури свој реп". Изванредан напредак који су ове ћелије начиниле за годину и по дана могле би да замене жучне расправе – о њиховој моралној исправности. Изгледа да је то судбина матичних ћелија, за шта је крива и њихова велика моћ ■

Г. В.

ЗЕМЉА
ГОДИНА 52 011.

Ако све буде како је зацртано, кроз педесет хиљада година блештава светлост обасјаће небо над Земљом. Али, „метеор" који ће се запалити у атмосфери биће дело данашњег човека. Сагоревање топлотног штита летелице објавиће њен повратак на планету. Име јој је чудно – КЕО. Намена, још и више.

Упркос суровим условима којима ће бити изложена, терет који ће летелица донети на Земљу биће потпуно очуван. Јер, ради се заправо о нарочито опремљеном сателиту који би већ наредних година требало да се пошаље у орбиту око Земље. На висини од 1800 километара кружиће изнад плаве планете пуних 50 000 година, а онда ће га њена гравитација повући и вратити кући.

Ова замисао, коју су подржали Унеско (проглашена је „Пројектом 21. века") и Европска свемирска агенција, названа је KEO – према три гласа К, Е и О, најзаступљенија и у свим постојећим језицима. KEO сателит свакако је један од најоригиналнијих, али и најсложенијих начина да се у море времена пошаље –порука у боци. Само, поступак ће бити различит од свих досадашњих („пионири 10 и 11", „војаџер", „розета"). Порука о нама неће се слати у дубоки васионски простор, ванземаљцима – већ натраг, на Земљу. Да је приме неки њени будући становници, ако их буде и ма ко они били. Тако ће бити заштићена од било какве катастрофе на Земљи.

Грађу сателита, који неће имати никакве моторе нити средства за комуникацију, замислио је 1994. године француски научник и уметник Жан-Марк Филип. Осамдесет центиметара широка лопта требало би да има и пар крила дугих десетак метара, направљених од легуре осетљиве на промену температуре. Зато би, првих неколико година по лансирању сателит ширио своја крила сваки пут кад га обасја Сунце, а скупљао када зађе у Земљину сенку. Тако би се видео и са Земље. Сама лопта сателита замишљена је да у потпуности заштити драгоцен терет од погубног утицаја васионског простора и суровик услова при брзом проласку летелице кроз атмосферу. У ту сврху постојаће више заштитних слојева. Један спољашњи од алуминијума требало би да спречи оксидацију. На њему ће бити изгравиран данашњи изглед Земље. Затим, биће штит од титанијума и тунгстена, да онемогући утицај васионског зрачења. KEO ће имати и слој који ће га штитити од микрометеорита и разних отпадака, потом још један термички штит. Најдубљи слој од сунђерастог метала биће обложен титанијумом – ради заштите садржаја капсуле приликом удара у Земљу. Између свих слојева налазиће се вакуум. Сателит је тако осмишљен да не потоне у случају да падне у воду.

Жан-Марк Филип и макета сателита који је осмислио. Нажалост, неће моћи да присуствује његовом лансирању, јер је преминуо крајем прошле године.

Претпоставимо да KEO преживи лансирање, веома дуг боравак у васиони, затим повратак и приземљење. Ако на планети и тада буде интелигентних бића, шта ће затећи у његовој унутрашњости? Збијену, али подацима веома богату – временску капсулу! У најдубљем омотачу сателита налазиће се фотографије људи из свих постојећих култура. Затим вештачки дијамант у коме ће бити утопљена кап људске крви (насумично одабраног појединца), као и малени узорци морске воде, ваздуха и земљишта. На једној од страница дијаманта биће изгравиран изглед наше ДНК. KEO ће имати и астрономски сат заснован на положајима оближњих пулсара, помоћу кога ће моћи да се утврди тачно време када је лансиран.

Унутра ће бити нешто што ће сигурно бити страно будућим становницима Земље – више DVD дискова, нарочито направљених да се заштите од зрачења. Поред њих налазиће се и упутство исписано симболима – како може да се направи DVD читач. На овим DVD дисковима биће снимљена савремена „Александријска библиотека", енциклопедија која ће обухватити сва досадашња сазнања. Али, и милиони личних порука, које се тренутно прикупљају широм света.

ПИШИТЕ ДАЛЕКИМ ПОТОМЦИМА

Свакоме ко данас живи на Земљи омогућено је да пошаље поруку будућим становницима наше планете. Поруке неће бити цензурисане, али су ограничене на 6000 словних знакова. Тако ће KEO моћи да понесе поруку од четири странице сваког од више од шест милијарди становника Земље. Порука може да се упути на постојећи веб сајт (http://www.keo.org/uk/pages/message.php) или путем обичне поште (рок је 31. децембар 2009. године). Пре него што буде лансиран, 2010. или 2011. године (ако не дође до поновног одлагања), из материјала ће бити уклоњени сви лични подаци и његов садржај постаће доступан на Интернету.

Као звезда падалица – повратак сателита KEO кроз 50 000 година.

Конструктори сателита KEO нису случајно одабрали време његовог повратка на Земљу. Прошло је 50 000 година од како је човек направио прве цртеже по пећинама, што означава најранији вид његовог симболичког изражавања. Замисао о слању временске капсуле у будућност за исти број година допала се изумитељима јер је изгледа у људској природи да о свом постојању мисли као о средишњој тачки историје.

Нису велики изгледи да ће 52 010. или 52 011. године ова необична порука из садашњости доспети до неких временски врло далеких становника Земље. Ипак, ова романтична и, можда, утопијска замисао вредна је пажње – помислите само на узбуђење савремених истраживача када су први пут угледали цртеже које је урадила људска рука пре 50 000 година ■

Г. Војиновић

Илустровао GETO

ИЗНЕНАД

Илустровао Жељко Пахек

И ПОВРАТАК У НЕОЛИТ

Шта би се догодило кад би одједном нестала данашња технологија, кад би се човечанство вратило на живот од пре 20.000 година, али с данашњим знањем и искуством. По свој прилици спасли би нас сељаци, војска, мање развијени народи и лековито биље

Сценарио вам изгледа као научна фантастика, али уопште није немогућ, јер нас подсећа на стално присутни страх да ћемо се пробудити у свету разореном од нуклеарне катастрофе, драматичних климатских промена или без данас познатих енергетских извора. На питање шта би се догодило с човечанством кад бисмо се одједном вратили 20 миленијума уназад, али са сачуваним знањем наталоженим до данас и колико би времена човеку било потребно да поново себи створи сигуран дом, одговара стручњак који је добио задатак да научно „измашта" такву ситуацију, као и да претпостави да ли би људска врста поново ходила истим стазама или би, можда, нешто и променила.

Ко преживи, причаће

„Кад би једно такво јутро уистину освануло, у првих десет дана десио би се масован помор становништва, тако да би од данашњих шест милијарди преживела половина", сматра Виторио Маркис, професор историје технологије на Политехничком факултету у Торину. „Најпре би умрли болесници, јер без лекова и медицинске опреме не би дуго издржали."

Потом, градови у којима живи половина светског становништва морали би за кратко време да буду напуштени: хране би брзо понестало и не би могла брзо да се прибави ни одгаји.

У таквим околностима моћници – председници држава, политичари, богаташи – престали би да буду важни, што би довело до друштвене кризе, посебно у великим градовима, сматра Маркис. Заправо, кључ преживљавања у првим тренуцима била би изолација од других људи, добро здравље и близина природних резерви које одмах могу да се користе, пре свега вода. Ту су и овце, козе и краве, које би одмах могле да дају млеко, наравно уколико бисмо умели да их муземо. Ни вода ни млеко не вреде ако не бисмо успели да одмах направимо неку посуду у коју бисмо их скупљали, као ни неку основну алатку попут ножа, а немогућност да се дође до метала, који су сад негде дубоко у земљи у виду руде, овај посао би одложила на неодређено време.

Шта бисмо радили?

Како сведоче историјска сазнања, продужетку људског живота више је допринело побољшање хигијене него нове победе у медицини. Због тога бисмо, враћајући се у неолит, под један морали да направимо тоалете, макар само рупе ископане у земљи и ограђене трском, који би се с времена на време спаљивали. Још један скроман али генијалан проналазак био би бицикл, који би постао алтернатива коњу да бисмо се што брже премештали с места на место. Велосипеди, с огромним предњим точком и непрактични, сигурно више никад не би ни били прављени ■

Занати и путовања

Дакле, ко би преживео? У западном свету то би били становници села, а можда и неки припадници војске као што су увежбани припадници специјалних јединица, они који би умели да запале ватру уз помоћ кремена или луча, они који би знали да направе неки једноставан лук и стрелу или замку за животиње. Нажалост, ово стање унезвереног преживљавања потрајало би неколико недеља, а онда би уследила фаза „одабира мозгова". То значи да би најтраженији били пастири, одгајивачи стоке, земљорадници, особе које су у стању да обуздају коња, убију животињу у лову, травари, столари, ужари... који би у том тренутку пружили најдрагоценију помоћ а сви други би их штитили. За кратко време они би преузели улогу индијских шамана или поглавица афричких племена, јер њима ни данас пропаст савремене цивилизације не би много утицала на живот. Неки народи, наиме, и данас живе од лова и скупљања летине и плодова, па промену не би ни уочили. Племе Јаномами из Јужне Америке, или афрички Бушмани или малајски Семанзи, постали би „нови свет", али: иако бисмо знали колико би нам била драгоцена њихова помоћ, протекле би многе године док бисмо до њих уопште доспели.

Јер, нестанак свега онога што је човек градио хиљадама година подразумева и превоз. Дакле, нема путева, бродова, возила, али ни комуницирања на удаљеност, па тако ни приступања местима где бисмо могли да потражимо помоћ. Ипак, знање које поседујемо знатно би олакшало сналажење. Не бисмо, на пример, поново морали да измишљамо точак, а ни основну храну као што је хлеб. Коњска запрега могла би брзо да се искористи, са све опремом за коња и кола измишљене тек у средњем веку. Прескочило би се и прављење бродова по редоследу како су то радили древни народи, већ би се одмах прешло на једрењаке, катамаране, кануе, дакле аеродинамичне облике. Но, за дељање дрвета, прављење једара и остало потребне су алатке, а за алтаке је потребан метал...

Тада би једна непрактична област као што је историја одједном постала веома важна и корисна. Да би се пронашао бакар, на пример, требало би се сетити бискупа из Упсале (Шведска) Ола Великог из 1554. године и његове „Историје људи са севера": људи који су током олуја посматрали где ударају муње, а потом схватили да је то простор који испод површине обилује рудом бакра.

Уметност набављања и припремања хране

Вековима су се људи хранили седећи на земљи и служећи се рукама. Виљушке су измишљене тек у средњем веку и у почетку су служиле само да би се нешто узело из заједничког тањира. Ми бисмо у новим условима вероватно одмах направили неки примитивни сто и из хигијенских разлога не бисмо храну узимали рукама. Стечена практична и уметничка искуства била би довољна да кроз њих сачувамо многе успомене на свет на који смо били навикли, па би то можда убрзало еволуцију наредних генерација ■

Лечење и хигијена

У почетку би се вероватно све сводило на лековито биље, мада би се за лечење сигурно нашао и неки лекар који би умео да прегледа и поставља дијагнозе без инструмената. Познавање биљака и начин добијања лекова из њих био би од највећег значаја. Ипак, начин одржавања хигијене, а да се и не говори о свести о постојању вируса и бактерија, засигурно би продужили људски век који је у праисторији у просеку износио око 35 година. Касније, када су се појавиле прве земљорадничке заједнице, животни век с скратио, јер су се болест брже преносиле у присуству већег броја људи.

Застрашујући ђаво

Захваљујући угљу и нафти ми данас имамо топле куће, превоз, осветљење... и загађење природе и опште загревање планете. Могућност да се свет изгради без нафте да би се избегла штета у будућности готово да не постоји, јер би то било немогуће пренети „новим људима", сем ако се не измисли нека нова „еколошка религија" у којој ће они зли, ђаволи и демони, имати облик димњака или нафтних бушотина ■

Они би преживели

Неки народи, као што су Абориџини, Пигмеји или Јаномами не би имали много потешкоћа да се врате у неолит. Али, Ескими би лоше прошли, јер не би имали времена да створе алатке и куће да би се заштитили од хладноће ■

У неком „новом неолиту" одмах би се прескочила номадска фаза, јер знамо да људи који се баве пољопривредом имају више могућности да преживе у малим уређеним групама. Та мала насеља била би квадратног облика попут староримских, а не округласта као у неолиту јер је то практичнији и развијенији облик у коме је могућа боља организација. Ту би сигурно постојали и тоалети, мада примитивни, јер је веза између здравља и хигијене већ добро позната. Ипак, мађарски лекар Игнац Фулоп Семелвајс тек је средином 19. века успео да убеди лекаре који су порађали жене да пре овог чина оперу руке и отада је дечија грозница почела да се искорењује.

Многа знања некорисна

У свету у којем би живело много мање људи, при том без неких кључних сировина на располагању, многи послови били би потпуно беспотребни: електричари, пилоти, информатичари... А како би се онда уопште сачувало и даље пренело знање накупљено до тог тренутка? Само прва генерација преживелих у том фантастичном сценарију могла би да зна како се користи енергија из нафте, како може да се направи телевизор или рачунар, шта је ДНК... и све то пренесе својим наследницима. Али како и на чему све то да се запише и запамти кад нема хартије, штампарске машине и како да се пренесу и упамте сва знања из друштвених наука, религије? Иако постоји језик, писмо, цртеж, сам начин преношења на дуже време готово је немогућ јер у једној генерацији нема довољно времена да се произведе хартија и машине за штампање.

То чак и није тако непремостива тешкоћа: много је већа како неком ко то никад није видео

објаснити шта је телефон или Интернет, јер још бројне генерације неће током свог живота видети жицу за пренос електрицитета? У том случају историја би могла да крене у другом правцу и с другим идеалима. На пример, хоћемо да избегнемо да се у будућности енергија ствара сагоревањем нафте, јер загађује природну околину. Може се измислити вера која ће као ђавола приказати неко чудовиште у облику изворишта нафте. А неки нови чувари знања водили би рачуна и о тако „светим стварима" као што су вода, ватра и како је упалити.

Другим речима, настаће неки нови митови, по смислу не много другачији од оних ранијих који су древне цивилизације подстицали да зидају пирамиде и храмове. Можда у „новом неолиту" то више не би били исти објекти већ неки другачији (на пример, стубови или лопте), али њихова симболика приказивања моћи опет би била потребна баш као и у давна времена.

А колико би времена било потребно да поново проради електронска пошта, употреби мобилни телефон, оде у куповину у шопинг центар? „То је тешко одредити", тврди професор Маркис и додаје: „Можда не мање него што је хомо сапијенсу било потребно да стигне до данашњих дана: дакле, нових 20.000 година. Све би зависило од тога колико бисмо били способни да својим потомцима пренесемо знања која имамо и колико би они били способни да их разумеју, запамте и пренесу даље."

Јер, из њиховог угла приче о летећим возилима, системима за разговор на растојању, сателитима и лековима који отклањају бол могли би да им се учине као научна фантастика или мит. Уосталом, те приче невероватно би личиле на оне из античке литературе. Да можда и они нису наследили неку напредну цивилизацију која је делимично преживела после неке еколошке катаклизме? ■

З. М.

Историчари као предсказивачи

Како се прави дрвени котрљајући лежај и зашто боље ради ако су делови конусног а не округлог облика? Одговори се могу наћи на неким цртежима Леонарда да Винчија, што ми данас гледамо као занимљиву чињеницу, али би као податак могло да буде од велике користи у неолитској будућности. То исто важи и за проналажење и прераду метала. Једна од првих техника састојала се у посматрању муња које, под одређеним условима, ударају у тло богато гвожђем и бакром. Али, од тог закључка до комада гвожђа или бакарне жице пут је толико дуг, да би нови људи морали добро да се начекају и нараде док не направе један обичан метални нож ■

Неопходни симболи моћи

У посттехнолошкој будућности опет би се правила грандиозна дела која одражавају моћ, као што су били храмови и пирамиде грађени у доба када се није знало за основна техничка средства као што је чекрк. У року од само неколико деценија, током поновног друштвеног организовања, особе које су се избориле за власт (сличне врачевима и шаманима), почеле би да граде симболе свог положаја, нешто попут храмова, обредних места, у сваком случају замашних грађевинских дела која би оличавала њихов значај. Ипак, то не мора да значи да би понављали облике из прошлости: можда би изабрали неке једноставније ■

КУКУТА

СОКРАТ И ДАВИД

Фебруар је, 399. године пре наше ере, још мркла ноћ, хиљаде Атињана креће на *аїору*. Спрема се суђење Сократу, кога је млади Мелет оптужио за безбожништво и кварење младежи. Наиме, правда је у то доба у Атини била замишљена на следећи начин: архонти (поглавари у древној Атини, било их је девет и сваки је имао свој ресор), су на почетку сваке године бирали шест хиљада Атињана преко тридесет година старости и тај

Староїрчки назив за кукуѿу је конеион, а ӣреѿӣосѿавља се да је име изведено од їрчке речи коне = убисѿво. По друїом ѿумачењу назив ӣоѿиче од їрчке речи конао = обри... се (у смислу ошамуѿиѿи се), док ѿреће ѿумачење назив ӣовезује са сѿароиндијском речи канкан = убиѿи. Сва ѿри ѿумачења су у вези са њеном великом оѿровношћу.

Сокраѿова смрѿ

скуп су називали Хелијеја, одакле је за свако суђење бирано по пет стотина судија. Извлачење судија обављало се пред сам процес, тако што је на дан суђења, сваки кандидат долазио испред суда до мермерне направе зване *клероѿерион*, где је убацивао бронзану таблицу са својим личним подацима. Плочица је покретала некакав унутрашњи механизам који је избацивао белу или црну коцку – знак да ли је грађанин изабран за судију или не...

Да бисмо боље разумели разлог Мелетове оптужбе у најкраћим цртама треба да се подсетимо на суштину Сократове филозофије, која у основи има преиспитивање и навођење саговорника на сагледавање слабости својих мисли (мајеутика). Сократ у разговоре улази глумећи незналицу, чинећи се невешт и служећи се иронијом. Он наводи саговорника да спозна своје незнање, своје слабости у размишљању, своје погрешке, при чему врло често саговорници испадају глупи и исмејани пред великом публиком. Надаље, Сократ у разговорима тражи што универзалнију дефиницију неког појма, наводећи саговорника да се колеба, да стално исправља своје исказе, што га обично избезумљује. Коначно Сократ промовише унутрашњи „божји глас" или „унутрашњег демона", који га наводи на неко дело... Сократ каже *„...Аѿина је један млиѿав коњ, а ја сам обад који ӣокушава да їа ӣробуди и одржи у живоѿу..."*.

Сликар Жак-Луј Давид

Познато је шта
чине са обади
стога није ни
што се Сократ
рио многим Ат
нима, што су за
ли од њега, пла
се да не испадну
јани у разговор
тужили га за
ње дефетизма
охолост. Све у с
Атињани (а пос
угледни полити
уметници и трг
плашили су се с
та и разговора с
кратом и желе
да га се реше...

По завршетк
ђења, на коме ј
крат уместо да
за живот и да се
ни од оптужбе
стављао да у
стилу изазива м
ке, гласник преб
ва гласове и утв
да је 280 црних
белих гласова,
се Сократ, син
фрониска осуђу
смрт. Судска пр
се има извршити ис
њем отрова који је
вљан од кукуте, ш
био званични су
отров античке Грчке.

Старогрчки нази
кукуту је *конеион*, а пр
ставља се да је име изве
од грчке речи *коне* =
сѿво. По другом тума
назив потиче од грчке речи *конао* =
ѿаѿи се (у смислу ошамутити се),
треће тумачење назив повезује са ст
индијском речи *канкан* = *убиѿи*. Св
тумачења су у вези са њеном вели
отровношћу.

Научни, латински назив за кукуту ј
nium maculatum и изведен је од гр

Стабло кукуте

Кукута или Conium maculatum

имена биљке. То је једногодишња, или двогодишња зељаста биљка, шупљег стабла, са плавичастом превлаком и црвенкастим уздужним мрљама (пругама). Цветови су ситни беличасти, сакупљени у сложене полулоптасте, метличасте штитове. Цела биљка (нарочито плод) непријатно мирише, на мишју мокраћу. Кукута је распрострањена поред путева, на међама, уз ограде, по ђубриштима, уз њиве и мање више свуда уз насељена места. Дрогу (биљни део који се користи) чини плод *Conii (Cicutae) fructus* и надземни део *Conii* (*Cicutae maioris*) *herba*. Читава биљка, а посебно плод садржи отровне пиперидинске алкалоиде, међу којим је најјачи кониин. Биљка се због токсичности више не користи, међутим забележени су случајеви употребе у народној медицини и то за умирење, против грчева и болова у стомаку, неуралгије лица и код епилепсије.

Кониин делује слично курареу (отров који су користили урођеници за премазивање врхова стрела). Паралише нервне завршетке и изазива смрт која наступа услед парализе дисања уз очувану свест отрованог. Треба напоменути да се кониин упија и преко коже, тако да је сакупљање кукуте голим рукама ризично.

Поред Сократа су његови пријатељи и следбеници Аполодор, Критон, Федон, Антистен, Хермоген и још неки. Претходно се већ опростио са Ксантипом и Миртом (Сократове жене) и са троје деце. Улази роб носећи врч са отровом од кукуте. Сократ пита „*...добри човече, ти који си искусан, шта треба да се ради у оваквим тренуцима...*" Роб одговара „*...ништа, осим да се испије и шета по соби, а кад осетиш да ти клецају колена, испружи се на кревет и видећеш да ће отров учинити своје...*". Сократ одлучно без оклевања испија врч. Критон утучен шета по ћелији, Аполодор почиње да јеца, Федон скрива лице уплакано од суза. Сократ иде од једног до другог и покушава да их утеши, потом шета по ћелији по савету роба, па када му ноге отежају леже на кревет. Отров делује, захвата цело тело. Последње речи су му биле „*...не заборави, о Критоне, да дугујемо Асклепију једног певца, врати му га на мој рачун, немој да заборавиш...*". Отишао је без дуга, исправан према себи и другима, а Атињани, који су га осудили, сутрадан, у знак покајања, затварају гимназије, позоришта, гимнастичке дворане, а кривоклетног Мелета осуђују на смрт.

Веран опис тренутка пред испијање отрова видимо на слици Жак-Луј Давида (1748–1825), утемељивача сликарства у Француској. Током Француске револуције (1789) био је Робеспјеров следбеник и заклети јакобинац. У овом раздобљу сликао је дело „Мараова смрт" које је у потпуности било у служби револуције. Од пресудног значаја за његово стваралаштво био је сусрет са Наполеоном, који га 1804. поставља за првог дворског сликара. Уследиле су слике у којима је величао цара Француза. Истовремено се бавио античким темама. Након пада Наполеона морао је да напусти Париз. Последње године живота провео је у Бриселу. У његовим делима наглашава се чист и јасан цртеж, а композиције су по узору на античке фигуре и рељефе. Постао је узор и протагониста француских класициста. Но, врло брзо, против строгог шаблонског академизма и стерилних манира у сликарству почиње побуна романтизма ■

Славољуб Тасић

Илустровао
Драган
Максимовић

69 (75) РЕЧИ О Д. МАКСИМОВИЋУ

From: jovan prastalo
To: politikin.zabavnik@politika-ad.com
Sent: Tuesday, June 23, 2009 11:56 PM
Subject: Драги Забавниче

Драги Забавниче,

ти си једини часопис који ме увек орасположи и забави,али и нечему научи ,хвала ти на томе.
Чувам све твоје бројеве и радо их прелиставам испочетка док чекам нови број.
Од свега највише ми се допадају илустрације, којих је увек доста ,зато те молим да напишеш нешто о Драгану Максимовићу чије ми се илустрације највише свиђају,иако су све илустрација јако лепе.И хвала ти пуно за текст о "Iron Maiden-у" на страници шездесет један броја 2874 из 2007 године.

Праштало јован
Београд

Параћинац од 1975. године, када је рођен, Драган Максимовић већ шест година не силази са страница „Забавника". Ради и код других издавача које не бисмо хтели овом приликом да рекламирамо. Редовно излаже илустрације на „Златном перу", Салону стрипа у Београду (добитник специјалне награде 2007. године), а у мају и јуну ове године самостално се приказао у малом клубу Академије ликовних уметности у Београду. Млад је отац, а живи у Београду ■

ГРЕХ И ЗА ДУШУ И ЗА ОЧИ

На острво Свети Бартоломеј у Француским Антилима средином седамдесетих година током лета нагрнули су бројни туристи из Европе. Али једног дана група њих окупила се око прогласа који је месни парох закуцао на црквена врата. Садржина је била следећа:
„Уз сву домаћинску услужност, увиђавност и разумевање, не могу више да ћутим. Међу вама, драги наши гости, много је жена које се улицама крећу у купаћим костимима. Не бих замерио на таквом слободном одевању да многе даме нису тако лоше грађене да је њихова појава кршење сваког не само моралног већ и естетског закона" ■

СПАСИ, ПА ХАПСИ

Међу занимљивим случајевима који су откривени у старим списима главне полиц станице у Филаделфији, престоном граду америчке државе Пенсилванија, издваја с извештај полицајца Џона Фортија.
У њему се, у трећем лицу, наводи да је полицајац Џон Форти шетајући поред рек Делавер видео човека како се дави и скочи воду да га спасе. С муком га је извукао обалу, а потом га дуго масирао док с дављеник није повратио и кашљу захвалио. То је полицајцу Џону Фортију био сигуран знак да је ч добро, па га је на лицу места ухап због купања на забрањеном месту

БЛИЗАНЦИ РОЂЕНИ НА УЛИЦИ

Две бебе – близанци угледали су светлост дана на Петој авенији у Њујорку, једној од најпознатијих улица на свету. У сваком случају, рођени су управо на улици, пред запрепашћеним а потом усхићеним пролазницима. Догодило се то крајем априла ове године. Елизабет Бру, тридесетдеветогодишња трудница, шетала је Петом авенијом када је осетила да јој је пукао водењак и да су болови одмах постали врло чести. Минут касније није могла да стоји и легла је на плочник. Срећом, управо у тим тренуцима туда је пролазила медицинска сестра Лусил Насери која је одмах позвала најближу болницу – Mount Sinai. Убрзо су стигли болничари и породиљу ставили на носила. Наравно, понели су неопходну медицинску опрему и пешкире: бебе су рођене живе и здраве, на улици ■

У ЗНАКУ ВИМБЛДОНА

Управо завршени 123. Вимблдон протекао је у знаку добре игре и врхунског надметања. Објективи камера и фотоапарата пратили су тенисере, али и љубитеље „белог спорта”, тачније припаднице нежнијег пола. Неке долазе да би пратиле игру, неке да би биле виђене. Тако је то одувек.

Ипак, случај који је забележен на турниру у Вимблдону 1957. године заиста је јединствен. Једна дама појавила се на трибинама с необичним шеширом на глави. Био је направљен од три тениска рекета украшена с три лоптице. Наравно, све то је било израђено од веома лаке пластичне материје. Допуну шеширу чиниле су наушнице, мале мреже с веома ситним лоптама.

Да ли је дама са шеширом била добар познавалац тениса, тешко је рећи, али јасно је да је шеширом скренула пажњу свих присутних фоторепортера. Слику њене бисте с необичним шеширом на глави објавиле су све британске и светске новине ■

ЧИПКАСТИ ВЕШ НА РОГОВИМА

Алс Реј, власник фарме у Пенсилванији, радо се сећа минулих времена када су пашњаци његовог имања били испуњени грлима говеда, а посебно догађаја који се збио једног раног јутра почетком деведесетих година прошлог века.

Алс Реј је закорачио испред куће и на пропланку угледао краве и волове рогова и глава заоденутих у чипкасти свилени дамски доњи веш.

Затечен призором власник је пробудио особље на фарми тражећи кривца, убеђен да се неко од њих напречац, преко ноћи, оженио. Како није нађена ниједна „нова млада” и Реј и његови људи били су збуњени. Позвали су људе из телевизијске станице да све сниме и провере. Још исте вечери објављен је снимак уз објашњење да су се на једном малом путничком авиону који је узлетао са аеродрома Ла Гвардија отворила врата простора за пртљаг па је силина ваздушне струје повукла напоље неколико кофера. Неки од њих су се отворили. Међу њима и кофер пун узорака представника једне велике фабрике женског веша из Њујорка ■

Каквим ли све вештинама преживљавања уче дечаке скауте? Чини се да су неки од њих заиста добро припремљени за спасавање из бројних опасних животних прилика, а посебно оних које вребају током боравка у природи. Извесно је да је добро одглумљена смрт спасла живот америчком дечаку Крису Маласиксу. Тренутак када му је живот висио о концу збио се 15. октобра 2007. године. Тек је навршио четрнаесту.
Тога дана Крис је са својим друговима камповао у Хикрој ран стејт парку у Пенсилванији. Када је пала ноћ, дечаци су се повукли у своје шаторе. Недуго затим, велики мрки медвед – свакако огладнео – позвао је сам себе да уђе у Крисово склониште... Уместо да почне да вришти и бежи – што би вероватно учинила већина

ДЕЧАК КОЈИ СЕ

Шатор је пао на земљу и медвед је лако пронашао оно ш му се чинило најзанимљивијим. Дечака. У магновен Крис је одлучио да не бежи. Скупио се у фетални полож још дубље се завукавши у врећу за спаван

људи – Крис се направио да је мртав. Престао је да дише и није се померао. „Само сам покушавао да се досетим шта би требало да учиним како ме медвед не би појео", рекао је после Крис Меласикс. По својој прилици, меда није баш у потпуности поверовао да пред собом има мртво биће, будући да га је зграбио чељустима и витлао њиме лево--десно.

Вођа ове скаутске групе схватио је да се дешава нешто страшно и да секунде одлучују о Крисовој судбини. Почео је да с осталим дечацима прави буку: колико су могли лупали су у лончиће кашикама и викали. Узели су и батеријске лампе, палили их и гасили. Надали су се да ће некако одвући пажњу мрког медведа. Тако је и било.

Медвед је после неколико минута побегао у шипражје. Извиђачи су са страхом пришли Крисовој врећи за спавање на којој је било крвавих трагова. Срећом, дечак је готово истог трена помолио главу. Крис Маласикс потом је брзо пребачен у болницу где су му зашивене ране и где је добио инјекцију против беснила. Оштре медвеђе канџе распарале су му кожу на неколико места

Крис Маласикс до последњег тренутк остао је прибран

Илустровао Дарко Гркинић

на земљу и медвед је лако нашао оно што му се чинило најзанимљивијим. Дечака. У магновењу, Крис је одлучио да не бежи. Скупио се у фетални положај, још дубље се завукавши у врећу за спавање.
Када је поцепао шатор, медвед је почео да кружи око вреће. У том тренутку, Крис је престао да дише. Онда је гризли чељустима зграбио врећу. Почео је њоме да витла...
У ствари, неколико часака раније, Крис је био упозорен на долазак опасности.

Мој друг који је спавао у суседном шатору, можда тридесетак секунди пре тога, повикао је да нам се приближава медвед, рекао је Крис касније у изјави за америчку телевизију „Фокс". „Њега је меда већ избацио из шатора. Почео је да бежи, довикујући нам да и ми побегнемо. Помислио сам да немам времена, па сам се притајио... Завукао сам се у врећу. Земља је подрхтавала. Знао сам да иде право према мени. Првих неколико часака ништа се није догодило. Чуо сам га како дише... Убрзо сам осетио стравичан бол на руци, а затим и на нози... Нисам се много уплашио, будући да нисам ништа видео. Нисам имао прилику да видим тог страшног медведа. Ко зна колико бих се уплашио да смо се срели лицем у лице..."
Било како било, медвеђи зуби и шапе немилосрдно су и кроз врећу ранили дечака коме је после напада пружена помоћ у оближњој болници. Био је то други напад мрког медведа у овом пенсилванијском националном

ПРАВИО МРТАВ

Крис иначе живи у Честер Спрингсу и са својим друговима скаутима, којима се придружио као шестогодишњак, кренуо је у природу. Често су одлазили на излете. Никада им се ништа непријатно није догодило, иако су их инструктори подучавали шта треба учинити у случају да их уједе змија, али и ако набасају на медведа.

Скаути, односно извиђачи, међународна је омладинска организација основана још 1908. године у Великој Британији. Заснована је на дисциплини и војничком духу чланова – извиђача који својим спортским понашањем и сналажењем у природи доприносе физичком развоју и добром васпитању омладине.

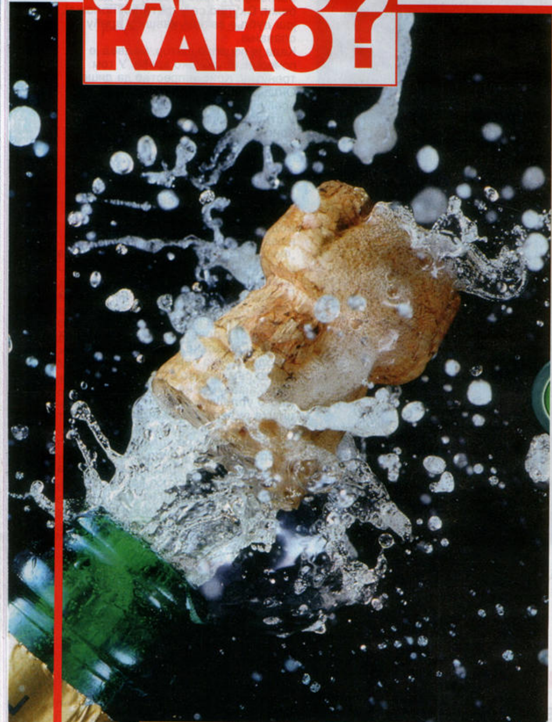
На излете је Крисова извиђачка чета обично одлазила петком, после школе. Тако је било и овог пута. У ранцима су понели све што им је потребно за два дана. Онда су се упутили у Хикрој ран стејт парк. Чим су стигли на жељено место које им се чинило згодно за логоровање, разапели су шаторе. Вечерали су, ћаскали и напослетку схватили да су се заиста уморили од пешачења.
Око двадесет три часа, Крис је осетио како са спољашње стране шатора долази нешто огромно биће. Био је то мрки медвед. Када је згазио на шатор, скровиште се распало као да је од најтање хартије. Треба имати у виду да су медведи најтежи међу месождерима. Укратко, шатор је пао

парку. Чувари су стога после неколико дана кренули у потеру за медведом који напада људе. Убрзо су га нашли. Ухваћен је... Донета је одлука да се медвед успава јер је недвосмислено био опасност за посетиоце парка.

Догађај се тако срећно окончао за четрнаестогодишњака, али не и медведа који га је напао. У разговору са новинарима Крис је после изласка из болнице изјавио да ће и даље остати одан извиђачима, да ће одлазити на камповања, али да ће увек са собом носити посебан спреј од бибера. Тај спреј је, према Крисовом сазнању, одличан уколико вас неко нападне. Посебно медвед ■

Мирјана Огњановић

ЗАШТО? КАКО?

КОЛИКИ ЈЕ ПРИТИСАК У БОЦИ ШАМПАЊЦА?

За спремање знаменитог пенушавог вина, намењеног свечаним прославама, још од 17. века користи се поступак двоструке ферментације, познатији као „méthode champenoise". Последица поступка је настанак велике количине угљен-диоксида и унутрашњи притисак од приближно 5-6 атмосфера, што би одговарало тежини од преко пет килограма на сваком квадратном центиметру стакла. То је превише за уобичајене винске боце, зато су боце шампањца теже и имају дебље стакло, а чеп мора да се додатно ојача жицом, како не би превремено излетео из боце ■

КАКО СЕ БЕ… ТРА… НА ПУТЕВИ… ИСЦРТАВА… ТОЛИКО… ПРЕЦИЗНОШЋ…

Једном речју: вешто. Бела боја за … ве састоји се од термопластичне с… помешане са пигментом титанијум-д… сида и сићушним стакленим зрнцим… ја одбијају светлост. На главним пут… ма боја се наноси уз помоћ нарочити… зила у којима се рачунаром управља… ношење боје. Но, и поред тога остаје… зов тачног праћења средине пута, … одређеном брзином када треба да с… црта испрекидана линије. У западни… мљама тиме се баве изузетно струч… изузетно плаћени људи. На мањим … вима изазов је још већи, јер се боја п… из другачије врсте возила – обичних… талних колица опремљених грејаче… ји одржава боју у течном стању. Пот… но је тачно следити путању и правом… зином, да би боја била нанета потреб… густином на сваком центиметру. За… прекидану линију потребно је још в… вештине да се млаз испушта правим… мом. Џоф Рид, директор британ… предузећа за обележавање путева, … ди да је свега 1 на 1000 људи у стан… овлада овом вештином ■

ИМАЈУ ЛИ ЖИВОТИЊЕ ОСЕЋАЈ ЗА РИТАМ?

Многе животиње уобичајено производе звуке или праве покрете као део међусобног општења или удварања, али овом понашању недостаје истински ритам. Но, славни „Слоновски оркестар" (на слици) показао је да је слонове могуће издресирати да ударају различити ритам у бубњеве, без икакве помоћи са стране. То значи да неке животиње или имају урођени осећај за ритам, или могу да га стекну вежбом ■

ЗАШТО НЕКИ ЉУДИ МОГУ ДА ПОДНЕСУ ВИШЕ БОЛА ОД ДРУГИХ?

Способност да поднесете јачи бол (такозвана толеранција на бол) веома се разликује од степена физичког надражаја потребног да се изазове осећај бола (праг бола). Никаква врста духовне припреме не може да умањи праг бола, али могуће је променити га наркотицима. С друге стране, толеранција на бол зависи од духовног стања. Истраживања су показала да мушкарци имају већу толеранцију на бол од жена и да је та толеранција већа ако су у друштву него када су сами. То је вероватно у вези са жељом да се покажу јачима или нерањивима пред остатком чопора, што је својство које се развило еволуцијом као предност над другим јединкама.

Насупрот очекивању, редовно излагање болу заправо смањује толеранцију на бол, јер нервни завршеци постају презасићени и генеришу више болних сигнала за надражај исте јачине. Зато су најхрабрији они који нису били повређивани раније ■

ХОЋЕ ЛИ ЉУДИ ИКАДА ИМАТИ СУПЕРМОЋИ?

Ако вам се допадају филмови и ТВ серије о суперхеројима, вероватно им понекад завидите на супермоћима. Међутим, многе животиње имају особине које су за нас у домену супермоћи. Птице могу да лете, а фоке које су сисари као и ми могу да зароне на три пута већу дубину него ми.

Мешавина генске терапије, хируршког захвата и бионичких уметака омогућила би нам сличне особине. На пример, могли бисмо да опонашамо фокин трик преусмеравања крви богате кисеоником у мозак. Но, већ имамо технологију која нам помаже да опстанемо у мору или свемиру. Корисније би нам биле телесне промене које би нам омогућиле да превазиђемо оно од чега нас технологија не може заштитити, као на пример дуготрајан боравак у бестежинском стању који ремети равнотежу течности у телу и изазива губитак мишићне масе.

Што се тиче суперчула, уклањање одређеног гена може да хиљаду пута увећа чуло мириса код миша. Генетске промене могле би да наше очи опреме рецепторима подешеним на делове спектра изван видљивог опсега. Огледи са воштаним моделима показали су да би нам зашиљене уши као код вилењака или Мистер Спока омогућиле боље ехолоцирање, по узору на слепе мишеве и сове. Нека побољшања могла би да нас учине готово нерањивим. Даждевњаку може да потпуно израсте одстрањени уд. Можда бисмо уз помоћ матичних, стем ћелија, могли да се опоравимо на сличан начин. Но, ту остаје етичко питање – оваква својства нашла би примену превасходно у војне сврхе, за стварање супервојника на ратиштима будућности.

На неким супермоћима могли бисмо да порадимо. Нажалост, за летење би била потребна потпуна измена скелета и мишића, која никада неће бити могућа ■

БОГ ПОДЗЕМЉА НА

Бронзана статуа бога Озириса из 6. века пре наше ере својевремено је стајала у спаваћој соби Јосипа Броза покрај Титовог узглавља, у резиденцији у Ужичкој улици

Тек када је председник умро – 4. маја 1980. године – многи од нас као да су постали свесни да о Јосипу Брозу Титу знају заправо врло мало. То је заиста био својеврсни склоп невероватних супротности за генерацију која је живела у време Титове владавине. Јер, свакодневно смо о њему нешто слушали; осим насловних страна новина и уводних реченица телевизијских вести, о председнику се учило понајвише у школи.

Ђаци су с одушевљењем истрчавали из учионица и да би махнули Титу који је одлазио или се враћао с неких важних путовања по свету. Иза прозора крај задњег седишта „мерцедеса", уједначено, у спором ритму – „краљевски", њихала се рука у белој рукавици, машући раздраганим грађанима. „Ура! Ура! Губимо матиш!" – исто тако весело одмахивали су ученици заставицама које су им непосредно пре тога подељене.

Дакле, кад је Тито у осамдесет осмој години умро у болници у Љубљани, понеко се досетио да су сва та бројна школска предавања о Титу, неприкосновеном и непогрешивом владару, некадашњем сиромашном дечаку (који није чак имао ни санке!) заправо – легенде; да су се легенде преносиле и док је он био председник (1953–1980) Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, како је гласило име земље чији је и Србија била део, али и касније, после његове смрти. Међутим, све те приче тешко је повезати с догађајима чији смо били сведоци.

И многи су тада почели да се питају: ко је био Тито? На који начин се о њему може нешто сазнати?

Један живот за многе ствари

Металостругар врхунских манира који је умео одлично да свира Шопена? Човек који никада није оседео и чији је нагласак био толико чудан, да ни филолози око тога не могу да се сложе. Кицош и бонвиван који се дружио с врхунским интелектуалцима свог времена, филмским глумцима и страним државницима... Један од оснивача Покрета несврстаних... Наравно, све ове претпоставке наводе на стварање нових митова и помишљање да је Тито био истински тајанствена личност. Пољски гроф? Черчилов потомак? Човек с другог света...!?

„Нисам уопште присталица прича које наговештавају да је све нека врста завере, па ни да је Тито био човек чији је идентитет скривен иза стотину велова", каже кроз осмех др Ненад Радић, историчар уметности, који је 2002. године у Музеју историје Југославије приредио изложбу Гојиних 'Капричоса' – сачуваних у Титовој уметничкој збирци. Ради-

Озирис из Титове збирке на изложби „Смрт у трезору" дар је Анвара ел Садата, својевремено председника Уједињених Арапских Република, на слици с југословенским председником.

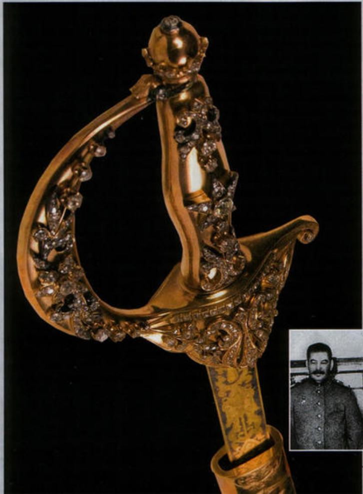
Унутрашњост непалске мандале. Карл Густав Јунг сматрао је да слике мандала настају у нашим сновима.

НОЋНОМ СТОЧИЋУ

ћева докторска дисертација носила је назив „Збирка Јосипа Броза Тита као слика моћи".

„Можда је Тито заиста и рођен у Кумровцу у Хрватској! Уосталом, нека се тиме баве историчари и други истраживачи. Зашто неко не би у току свог живота могао да изучи занат, а у педесетој почне и да свира клавир! Мени је та чињеница врло занимљива и показује да човек током живота може да уради мноштво различитих ствари. Извесно је да је Тито имао такву збирку драгоцености и уметничких дела која је ретка за доба у којем је живео. У шеснаестом или седамнаестом веку настајале су збирке попут ове маршалове. Али касније, то није био чест случај. То није само збирка, већ својеврсна представа света, модел колекционарства", напомиње др Ненад Радић.

Совјетски диктатор Стаљин био је својевремено Титов велики пријатељ и поклонио му је 1944. године златну командантску сабљу украшену брилијантима.

Смрт у трезору

У Музеју историје Југославије недавно је отворена изложба предмета из богате Титове збирке. Изложба кустоса Ане Панић и Мома Цвијовића која ће бити отворена до 23. августа, носи необичан назив: „Смрт у трезору".

Зашто баш смрт?

Можда због чињенице што је један од најзанимљивијих предмета приказаних на овој изложби статуа староегипатског бога Озириса. Као што је познато, Озирис је бог смрти, односно подземног света. На страну скупоцена одела, беле ципеле, шешири и кубанске цигаре, Озирис је – од свих предмета које је поседовао – по свој прилици био најдражи поклон некадашњег југословенског председника. Према речима др Радића, својевремено је стајао у спаваћој соби Јосипа Броза, у резиденцији у Ужичкој улици. Још тачније: на ноћном сточићу, покрај Титовог узглавља. Да ли му је Озирисова близина помагала да лакше крочи у снове, или му је бог подземног света давао осећај да ће и његов живот на известан начин бити вечан, чак и поштеђен? Јер, Озирис је уједно био и господар љубави, плодности, „онај који је увек младолик", господар тишине... Статуа је висока нешто мање од педесет центиметара, израђена је од бронзе с позлатом. Потиче из 6. века пре наше ере и ископана је на налазишту Бени Суеф. Кип једног од најстаријих египатских богова Титу је поклонио Анвар ел Садат, председник Уједињених Арапских Република од 1971. до 1974. године. Међутим, по Радићевим речима, не постоји тачан податак када је и како је Озирис уопште ушао у збирку, што свакако доприноси њеној тајанствености.

Хтео то или не, разгледајући поставку у некадашњем Музеју 25. мај, садашњем Музеју историје Југославије, посетиоцу се намеће тема смрти. И не само

зато што је реч о једном делу збирке особе која више није међу живима. Поред бога подземног света, ту је смртоносно оружје: Златна командантска сабља коју је Титу 1944. године поклонио његов бивши пријатељ, совјетски диктатор Јосиф Висарионович Стаљин. Јосиф је лично Јосипу даровао сабљу за заслуге у борби против фашизма. Рукохват ове сабље богато је украшен. На предњој страни има чак две стотине шездесет брилијаната који творе цветне гранчице, цветове – али и звезду петокраку. У тој звезди налази се највећи брилијант од 1,75 карата.

Ово пријатељство није потрајало и могло је лако да се

Јованка Броз и Тито с Ричардом Никсоном и његовом супругом.

претвори у крвави сукоб. Од 1948. године и Резолуције Информбироа односи између Југославије и СССР-а потпуно су замрзнути. У јесен 1952. године, Стаљин је чак сковао план напада на Југославију. Све јединице Југословенске армије биле су у приправности. Али, уследио је још један необичан догађај. У последњем тренутку руски тенковски корпус из Бугарске чини заокрет за сто осамдесет степени јер је Америка почела рат у Кореји.

Поред командантске сабље овде је и реплика либурнског мача (8. век пре наше ере), дар града Задра председнику за његов 61. рођендан. Племенска заједница Либурна живела је на североисточној обали Јадранског мора још од 9. века пре наше ере.

Тринаестог маја 1965. у Ослу, Титу је додељен Краљевски норвешки орден светог Олафа, велики крст с ланцем од сребра и злата установљен 1847. године. Назив је добио по

Бронзану Венеру (2–3. век) Титу је даровала општина Ниш 1959. године.

светом Олафу, свецу заштитнику Норвешке који је погинуо у боју код Стиклестада 1030. године. За овај поклон такође је везана једна занимљивост. Наиме, Статутом ордена прописано је да инсигније морају бити враћене после смрти особе која их је носила. Високи норвешки орден ипак је остао у Титовој збирци.

Мандала из нашег ума и Месечев камен

Према веровању будиста, мандала је космички дијаграм, след догађаја преко којих је настао свемир и то из свог средишта. Кроз брижљиво осмишљен низ симбола омогућено је својеврсно путовање до суштине. То је модел савршеног света. Праве мандале, како верују будисти, настају у нашем уму; оне нису предмети. Мандале предмети (некада сачињене и од песка) служе, пак, како би нам помогле да у својој глави створимо слику оне праве мандале. Предмети су, дакле, тек подстрек. Две раскошно израђене мандале Титу је даровао председник владе Непала, Нагендра Прасад Ријал, у Београду 1974. године.

„Вредност ових мандала лежи у чињеници што код нас предмета источњачке уметности има мало”, истиче др Радић. „Ове две мандале лепе израде, реткост су за нашу културу”.

Прескачући друге изложене предмете с поставке „Смрт у трезору” стижемо до необичног и скупоценог дара који је Титу стигао из Сједињених Америчких Држава, од председника Ричарда Никсона. У ствари, с Месеца. Како је Тито добио тај дар? Вратимо се мало уназад. Веза САД са Југославијом од почетка шездесетих година прошлог века бивала је све боља. Врхунац је постигнут сусретом Тита са Џоном Кенедијем у октобру 1963. године. Зато и нису изазвали чуђење дугачки редови за уписивање у Књигу жалости када је, свега месец дана касније, Кенеди убијен у Даласу. Да су приликом Титове посете САД успостављени добри односи, сведочи и податак да су амерички магазини и политички недељници током шездесетих година прошлог века често врло похвално писали о југословенском председнику. Било како било, 24. априла 1970. године Ричард Никсон, председник САД, даровао је Јосипу Брозу делове Месечевог тла – Лунарни базалт – и заставицу СФРЈ коју је носила на Месец и вратила на Земљу посада „Апола 11”. Процењује се да је њихова око 3,8 билиона година!

Није прошло ни три месеца после повратка са тог далеког путовања, када је посада „Апола 11” посетила Југославију у склопу турнеје која је обухватила двадесет две земље. Космонаути су са својим супругама стигли у Београд 18. октобра 1969. године. Возили су се отвореним колима кроз наш главни град и одсели у хотелу „Југославија”. Разуме се, ручак је ипак био у Белом двору. Јосип Броз Тито је том приликом одликовао сваког астронаута појединачно Орденом југословенске звезде са лентом. Председник Ричард Никсон био је задивљен њиховим величанственим дочеком.

Месечево камење за многе посетиоце изложбе „Смрт у трезору”. најзанимљивији је предмет. Да ли је и оно знак смрти?

„Модерна наука на прагу је да допусти како су минерали живи организми, да се они развијају, сазревају и расту у утроби Земље. Свако ко је под јаким микроскопом посматрао камен с Месеца и упоређивао његову грађу са оним на Земљи, нема никакве сумње у то да је онај први коначно мртав.” закључује у свом есеју Момо Цвијовић, кустос Музеја Југославије. Та изложба, део велике збирке, заиста се може сагледати као слика света. Слика коју су неки не само видели, већ и проживели, други сада имају прилику да је погледају. Извесно је да је та слика далеко од узора мандале, врло далеко од савршеног. Али, то смо и знали ■

Мирјана Огњановић

Ненад Радић, историчар уметности, тврди да је Јосип Броз поседовао збирку драгоцености која није била особена за време у којем је живео.

ФИЛМСКЕ ПРИЧЕ

ВОЈСКА СПАСА

Кад је главни продуцент „Сибирског берберина” обавестио редитеља Никиту Михалкова да је време необично лепо за то доба године, била је то врло лоша вест

У снегом оковану Москву 1885. године стиже лепа и тајанствена Американка Џејн Калахан. Шта је прави разлог те посете, убрзо ће бити јасно. Ипак, игром судбине, њене праве намере, на известан начин, биће осујећене. Јер, Џејн ће упознати младог кадета Андреја Толстоја. Осим необјашњиве привлачности, вежу их заједничка страст према опери, односно Моцартовој „Фигаровој женидби”. Мада је реч о дами великог љубавног искуства, испоставиће се да ће само Андреј судбински дотаћи њено срце... и променити све – за обоје. Ово је почетак приче руског глумца и редитеља Николе Михалкова о „Сибирском берберину”. Према тој причи, он је 1999. године снимио филмску епопеју чији је циљ, између осталог, да говори о многим разликама које постоје између Истока и Запада. А за то је била неопходна богата и велика продукција. („Сибирски берберин” је копродукција Русије, Француске, Италије и Чешке Републике).

Уствари, снимање је почело скоро годину дана пре приказивања, управо у Москви. На ободима града направљена је копија града из 19. века. Ту су снимане сцене Џејнингог доласка и великог вашара крај залеђеног језера, дан уочи почетка поста. Безмало хиљаду статиста, обучених у руха тог времена, шетало се около очекујући долазак редитеља. Неки су били одевени као грађани, други као сељаци, војници, пиљари, улични свирачи, циркузанти...

Подигнуто је више од десет великих дрвених кућа: покрај њих су биле и пијачне тезге на којима је стајала најразличитија роба. Продуцент је обилазио тај будући вашар, испитујући да ли је све спремно за почетак снимања. Највише га је занимало залеђено језеро. У њему ће се трезнити један од главних јунака – генерал Радлов (кога је величанствено тумачио глумац Алексај Петренко). Онда је главни продуцент обавестио редитеља да је време необично лепо за то доба године...

То је била врло лоша вест. Сунце је невероватном брзином топило снег и лед, па се чинило се да ће цела сценографија – потонути. Настала је паника. Јер, слика завејане Москве требало је да буде величанствени призор: још једна посебност Русије. Руска зима, на известан начин, говори и о природи руског човека, о његовом животу... А отопљени снег то свакако не одражава.

Међутим, као изнебуха, одједном се на локацији где је требало да почне снимање појавила велика цистерна, заправо нешто што је личио на цистерну с бензином. За првим возилом ишао је и велики камион, препун војника. Шта ће војници на снимању филма? Када су муњевитом брзином изашли из камиона, статисти су могли да виде како носе велике дрвене мотке...Сваки војник узео је у руке један крај дугачке мотке, на чијој се средини клатила метална канта. Затим су се тако постројени поређали поред цистерне и напунили их, а онда су, војнички послушно и хитро, отишли до језера и садржај канти – из којих је излазила велика пара – излили на растопљени лед језера.

Шта су то урадили војници?

Уствари, танкер је био пун течног водоника који су просули у језеро. Чим су то учинили, и камиони и војнци брзо су нестали, као што су се појавили. Пред запрепашћеним погледима многобројних статиста и грађана лако су за тили час поново заледили отопљено језеро ■

М. О.

Никита Михалков

Плакат за „Сибирског берберина” и два кадра из филма

Забавникове логичке загонетке

СКЛАДИШТЕ

1

На складишту има 40 сандука са по 30 kg јабука и 33 сандука са по 25kg јабука. У току дана стигло је више поруџбина, и свака је гласила на 100kg или на 200kg јабука. Магационер је испоручио све наручене количине и остао му је још један сандук јабука. Колико је било поруџбина по 100kg? ■

БРАТ И СЕСТРА

2

Ја сада имам четири пута више година него што је имала моја сестра када је била два пута млађа од мене. Колико година имам ја, а колико моја сестра, ако ћемо кроз 6 година имати заједно 75 година? ■

КУПОВИНА

3

У познатој ергели коња може се за 100 дуката купити: један коњ најбоље расе или два коња средњег квалитета или три коња лошијег квалитета. Из два града је дошла група трговаца (исти број из оба града). Купили су од сваке врсте једнак број коња и свако је од њих добио једнак број коња исте врсте, а све су коње укупно платили 1100 дуката. Колико је било трговаца из једног, односно другог града и колико је коња и од које врсте свако од њих купио? ■

ЧАМЦИ НА РЕЦИ

4

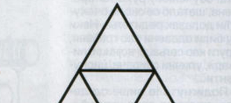
На реци је било 12 чамаца од којих већи имају по 8 седишта, а мањи по 5 седишта. Колико је било већих, а колико мањих чамаца, ако је укупан број седишта 75? ■

ТРОУГЛОВИ И ДУЖИ

5

Колико дужи, а колико троуглова видите на слици? ■

ВРАПЦИ

6 На две гране налази се укупно 25 врабаца. После извесног времена, с прве гране је на другу прелетело 5 врабаца, а с друге гране одлетело је 7 врабаца. Тада је на првој грани остало два пута више врабаца него на другој. Колико је на почетку врабаца било на свакој грани? ■

ЦИФРА 5

7 Колико се пута употреби цифра 5 у записивању свих двоцифрених природних бројева? ■

ЗАБАВНИ ПАРК

8 Лаза је у забавном парку купио 5 жетона и започео игру против компјутера. У свакој партији у којој Лаза победи компјутер, као награду, добија 5 нових жетона. По завршетку игре, Лаза се хвалио да је одиграо 50 партија, и 8 пута победио компјутер. Његов друг Миша је тврдио да је то немогуће. Ко је био у праву, Лаза или Миша? ■

ТРАКТОР

9 Трактор пређе пут дужине 4m, ако му задњи точак начини један обртај, а 1m ако му предњи точак начини један обртај. Колики пут пређе трактор, ако му на том путу предњи точак начини 39 обртаја више него задњи точак? ■

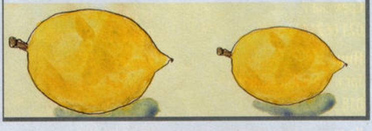
ЧАСОВНИЦИ

10 Два часовника навијена су 5. јула 2009. године у 9 сати изјутра. Један од њих ради тачно, а други напредује 3 минута сваког сата. Ког дана и у колико сати ће оба часовника поново показивати исто време? ■

ДВА ЛИМУНА

11 Два лимуна имају заједно 100gr. Већи лимун и тег од 20gr у равнотежи су с мањим лимуном и тегом од 50gr. Колико је тежак сваки лимун понаособ? ■

Уређује
Радивоје
Грбовић

РЕШЕЊА НА СТРАНИ 65

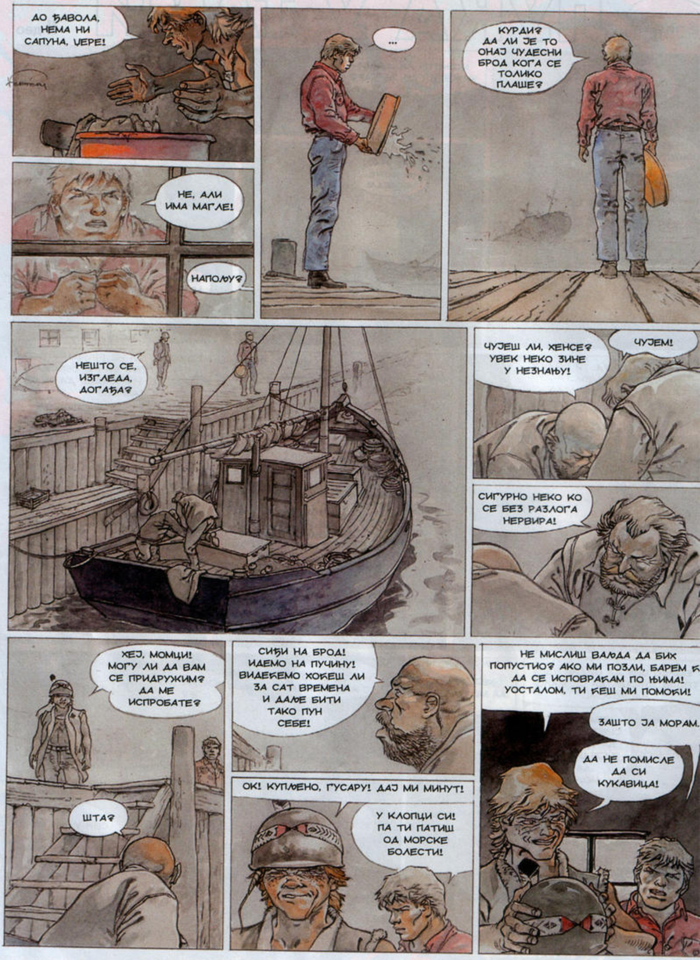
НАПИСАО И НАЦРТАО Hermann

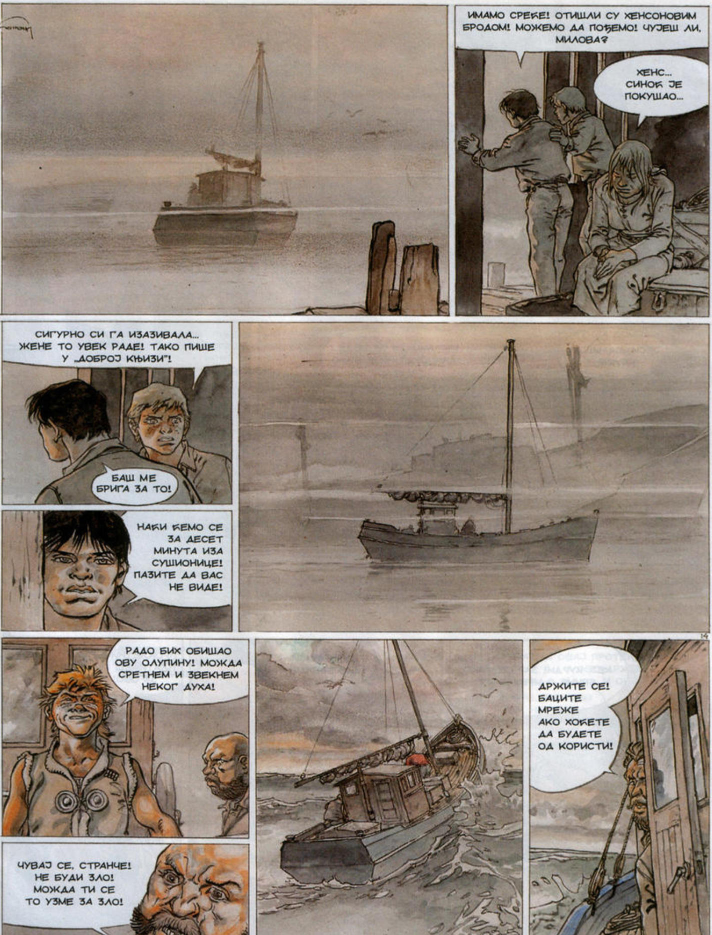
ЦЕРЕМАЈА

ЛУКА У ТАМИ

II део

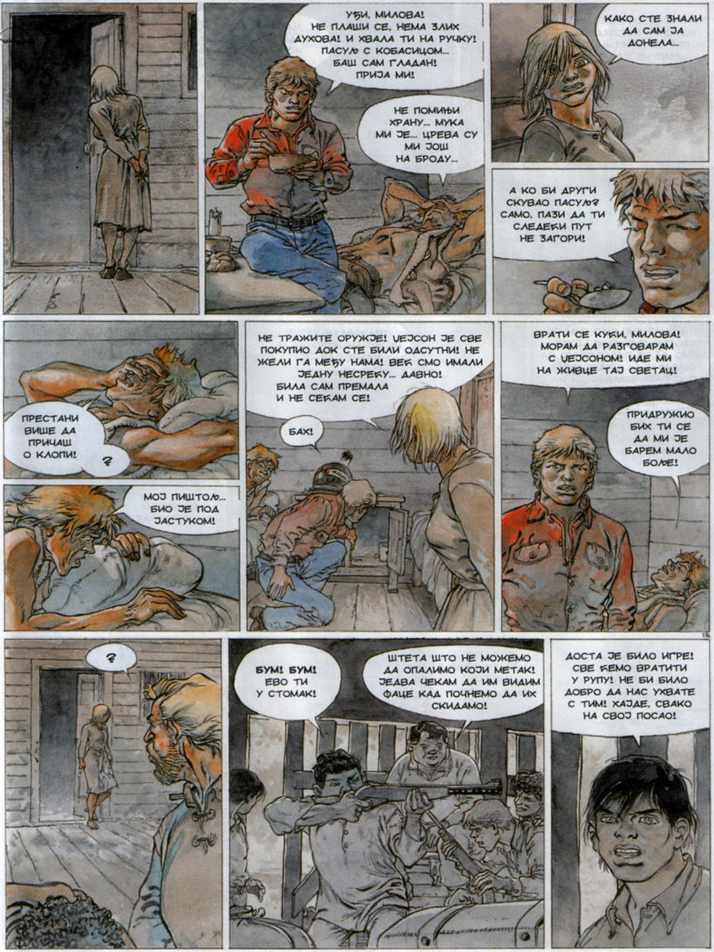

ДО ЂАВОЛА, НЕМА НИ САПУНА, ЏЕРЕ!
НЕ, АЛИ ИМА МАГЛЕ!
НАПОЉУ?
...
КУРДИ? ДА ЛИ ЈЕ ТО ОНАЈ ЧУДЕСНИ БРОД КОГА СЕ ТОЛИКО ПЛАШЕ?
НЕШТО СЕ, ИЗГЛЕДА, ДОГАЂА?
ЧУЈЕШ ЛИ, ХЕНСЕ? УВЕК НЕКО ЗИНЕ У НЕЗНАЊУ!
ЧУЈЕМ!
СИГУРНО НЕКО КО СЕ БЕЗ РАЗЛОГА НЕРВИРА!
ХЕЈ, МОМЦИ! МОГУ ЛИ ДА ВАМ СЕ ПРИДРУЖИМ? ДА МЕ ИСПРОБАТЕ?
ШТА?
СИЂИ НА БРОД! ИДЕМО НА ПУЧИНУ! ВИДЕЋЕМО ХОЋЕШ ЛИ ЗА САТ ВРЕМЕНА И ДАЉЕ БИТИ ТАКО ПУН СЕБЕ!
ОК! КУПЉЕНО, ГУСАРУ! ДАЈ МИ МИНУТ!
У КЛОПЦИ СИ! ПА ТИ ПАТИШ ОД МОРСКЕ БОЛЕСТИ!
НЕ МИСЛИШ ВАЉДА ДА БИХ ПОПУСТИО? АКО МИ ПОЗЛИ, БАРЕМ Ћ
ДА СЕ ИСПОВРАЋАМ ПО ЊИМА! УОСТАЛОМ, ТИ ЋЕШ МИ ПОМОЋИ!
ЗАШТО ЈА МОРАМ.
ДА НЕ ПОМИСЛЕ ДА СИ КУКАВИЦА!

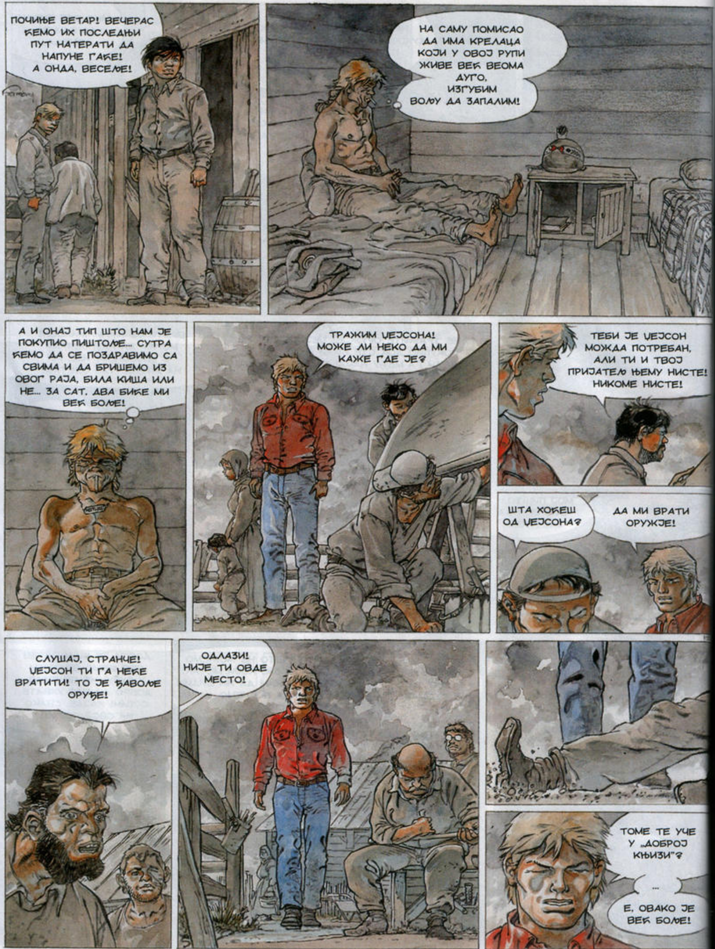

ИМАМО СРЕЋЕ! ОТИШЛИ СУ ХЕНСОНОВИМ БРОДОМ! МОЖЕМО ДА ПОЂЕМО! ЧУЈЕШ ЛИ, МИЛОВА?
ХЕНС... СИНОЋ ЈЕ ПОКУШАО...
СИГУРНО СИ ГА ИЗАЗИВАЛА... ЖЕНЕ ТО УВЕК РАДЕ! ТАКО ПИШЕ У „ДОБРОЈ КЊИЗИ“!
БАШ МЕ БРИГА ЗА ТО!
НАЋИ ЋЕМО СЕ ЗА ДЕСЕТ МИНУТА ИЗА СУШИОНИЦЕ! ПАЗИТЕ ДА ВАС НЕ ВИДЕ!
РАДО БИХ ОБИШАО ОВУ ОЛУПИНУ! МОЖДА СРЕТНЕМ И ЗВЕКНЕМ НЕКОГ ДУХА!
ЧУВАЈ СЕ, СТРАНЧЕ! НЕ БУДИ ЗЛО! МОЖДА ТИ СЕ ТО УЗМЕ ЗА ЗЛО!
ДРЖИТЕ СЕ! БАЦИТЕ МРЕЖЕ АКО ХОЋЕТЕ ДА БУДЕТЕ ОД КОРИСТИ!

САМО НАСТАВИ! НЕК СЕ ЗНОЈЕ!
МА, ВАЖИ!
ОВО СЕ МОГЛО ОЧЕКИВАТИ! МОЖЕШ ЛИ?
НЕ ДЕЛУЈЕМ ТАКО?
ЈЕСИ ЛИ НАШЛА ПУТ?
МИСЛИМ ДА ЈЕ ОВДЕ... АЛИ, ЈУЧЕ НИЈЕ БИЛО МАГЛЕ!
СЕТИ СЕ, МИЛОВА, ИЛИ ЋУ ДА ТЕ РАЗБИЈЕМ!
ХЕЈ, КУРДИ! ЗАР СЕ ТАКО БРИНЕ О МРЕЖАМА?
ВИШЕ НИСИ ТАКО БРБЉИВ?
ПРОКЛЕТНИЧЕ! ПЛАТИЋЕШ МИ ЗА ОВО!

ИЗНЕНАЂЕН СИ? ПА, БИЛО ТИ ЈЕ ПРЕД НОСОМ!
ШТА ЈЕ САД? НЕЋЕМО ВАЉДА РИБАРСКИ БРОД ДА ПРЕТВОРИМО У РИНГ?
НЕМОЈ ДА ПОПУСТИШ, ЏЕРЕ...
ЈЕ Л' СВЕ У РЕДУ?
ЈЕСТЕ! НЕ БРИНИ, ХЕНСЕ!
ВИДИ, РУБЕНЕ! ДВЕ ПУШКЕ И КУТИЈЕ МУНИЦИЈЕ! НЕЋЕ НАМ БИТИ ДОСАДНО!
И ТО НИЈЕ СВЕ!
ЈУХУ! РУЧНА БОМБА!
КАКАВ ДОБИТАК!
ВАС ДВОЈИЦА МЕ ПЛАШИТЕ! ЏЕЈСОН ЋЕ ДА СЕ ЉУТИ! ШТА ЋЕТЕ С ТИМ?
ТО СЕ ТЕБЕ НЕ ТИЧЕ! ДРЖИ ЈЕЗИК ЗА ЗУБИМА ИНАЧЕ ЋУ ДА ТЕ ЗАДАВИМ!
ЋУТАЋУ, ОБЕЋАВАМ! САМО НЕМОЈ ДА МЕ БИЈЕШ!
ЗНАШ ЛИ ТО ДА КОРИСТИШ, РУБЕНЕ?
НАРАВНО! ТО ЗНА СВАКИ ИДИОТ, МАЛК!
УХВАТИШ ОВАЈ ПРСТЕН, ПОВУЧЕШ, А ОВО ДРЖИШ И ОНДА БАЦИШ...
ДОБРО, ВЕРУЈЕМ ТИ! НЕ ПРАВИ ГЛУПОСТИ!

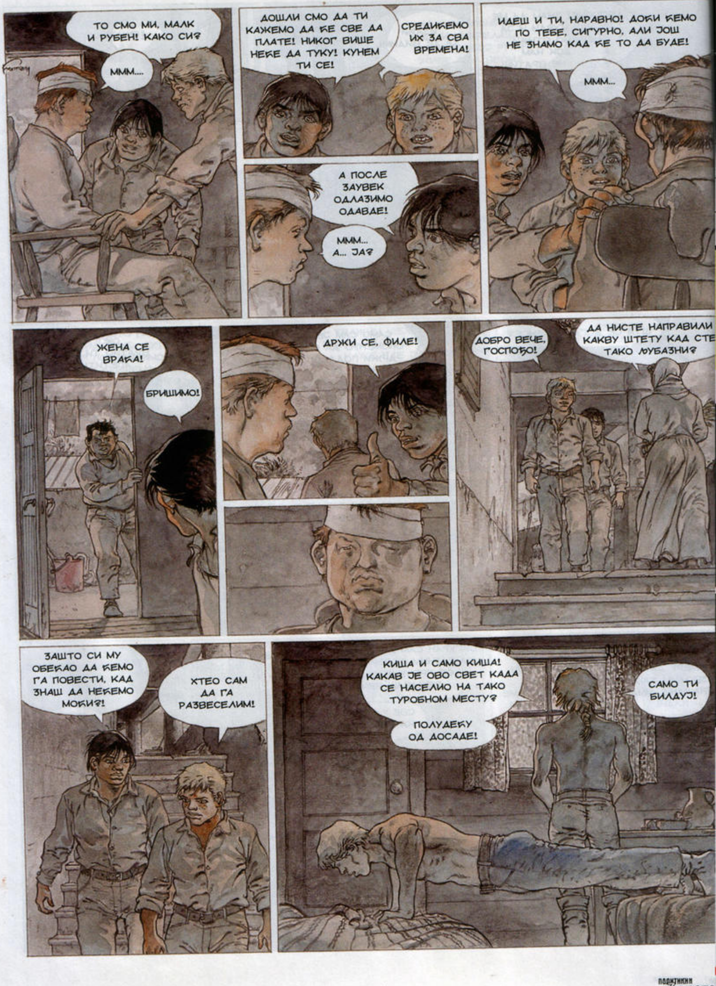

ОСЕЋАМ ДА ГОРИТЕ ОД ЖЕЉЕ ДА МЕ ПИТАТЕ КАКО ЈЕ БИЛО У РИБОЛОВУ! ПА, БИЛО ЈЕ ОДЛИЧНО!

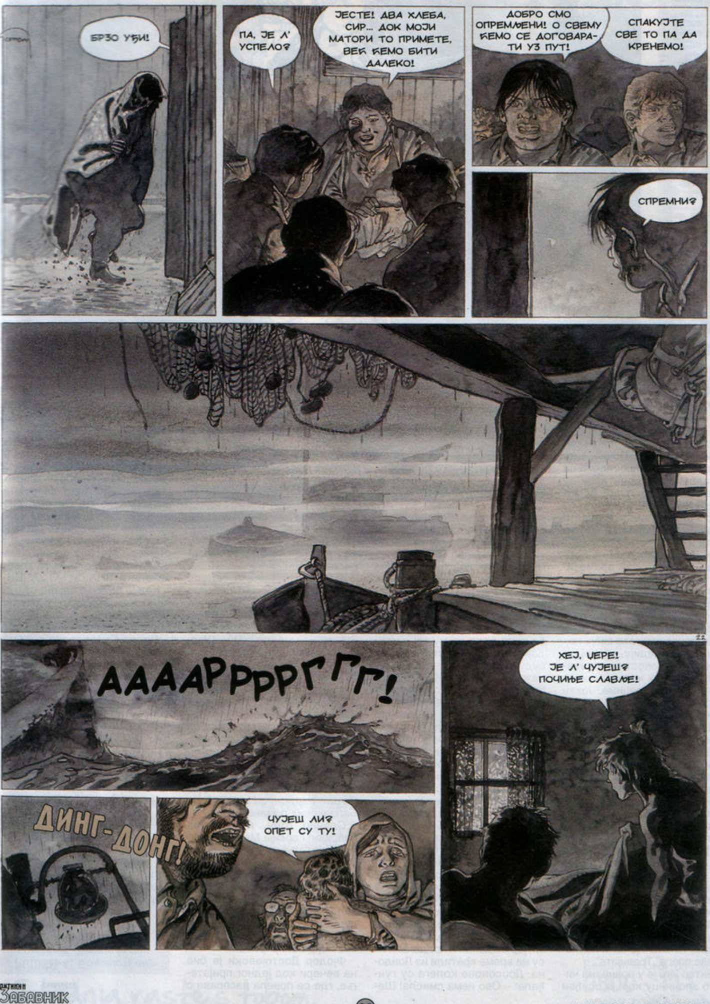

УЂИ, МИЛОВА! НЕ ПЛАШИ СЕ, НЕМА ЗЛИХ ДУХОВА! И ХВАЛА ТИ НА РУЧКУ! ПАСУЉ С КОБАСИЦОМ... БАШ САМ ГЛАДАН! ПРИЈА МИ!
НЕ ПОМИЊИ ХРАНУ... МУКА МИ ЈЕ... ЦРЕВА СУ МИ ЈОШ НА БРОДУ...
КАКО СТЕ ЗНАЛИ ДА САМ ЈА ДОНЕЛА...
А КО БИ ДРУГИ СКУВАО ПАСУЉ? САМО, ПАЗИ ДА ТИ СЛЕДЕЋИ ПУТ НЕ ЗАГОРИ!
ПРЕСТАНИ ВИШЕ ДА ПРИЧАШ О КЛОПИ!
?
МОЈ ПИШТОЉ... БИО ЈЕ ПОД ЈАСТУКОМ!
НЕ ТРАЖИТЕ ОРУЖЈЕ! ЏЕЈСОН ЈЕ СВЕ ПОКУПИО ДОК СТЕ БИЛИ ОДСУТНИ! НЕ ЖЕЛИ ГА МЕЂУ НАМА! ВЕЋ СМО ИМАЛИ ЈЕДНУ НЕСРЕЋУ... ДАВНО! БИЛА САМ ПРЕМАЛА И НЕ СЕЋАМ СЕ!
БАХ!
ВРАТИ СЕ КУЋИ, МИЛОВА! МОРАМ ДА РАЗГОВАРАМ С ЏЕЈСОНОМ! ИДЕ МИ НА ЖИВЦЕ ТАЈ СВЕТАЦ!
ПРИДРУЖИО БИХ ТИ СЕ ДА МИ ЈЕ БАРЕМ МАЛО БОЉЕ!
?
БУМ! БУМ! ЕВО ТИ У СТОМАК!
ШТЕТА ШТО НЕ МОЖЕМО ДА ОПАЛИМО КОЈИ МЕТАК! ЈЕДВА ЧЕКАМ ДА ИМ ВИДИМ ФАЦЕ КАД ПОЧНЕМО ДА ИХ СКИДАМО!
ДОСТА ЈЕ БИЛО ИГРЕ! СВЕ ЋЕМО ВРАТИТИ У РУПУ! НЕ БИ БИЛО ДОБРО ДА НАС УХВАТЕ С ТИМ! ХАЈДЕ, СВАКО НА СВОЈ ПОСАО!

ПОЧИЊЕ ВЕТАР! ВЕЧЕРАС ЋЕМО ИХ ПОСЛЕДЊИ ПУТ НАТЕРАТИ ДА НАПУНЕ ГАЋЕ! А ОНДА, ВЕСЕЉЕ!
НА САМУ ПОМИСАО ДА ИМА КРЕЛАЦА КОЈИ У ОВОЈ РУПИ ЖИВЕ ВЕЋ ВЕОМА ДУГО, ИЗГУБИМ ВОЉУ ДА ЗАПАЛИМ!
А И ОНАЈ ТИП ШТО НАМ ЈЕ ПОКУПИО ПИШТОЉЕ... СУТРА ЋЕМО ДА СЕ ПОЗДРАВИМО СА СВИМА И ДА БРИШЕМО ИЗ ОВОГ РАЈА, БИЛА КИША ИЛИ НЕ... ЗА САТ, ДВА БИЋЕ МИ ВЕЋ БОЉЕ!
ТРАЖИМ ЏЕЈСОНА! МОЖЕ ЛИ НЕКО ДА МИ КАЖЕ ГДЕ ЈЕ?
ТЕБИ ЈЕ ЏЕЈСОН МОЖДА ПОТРЕБАН, АЛИ ТИ И ТВОЈ ПРИЈАТЕЉ ЊЕМУ НИСТЕ! НИКОМЕ НИСТЕ!
ШТА ХОЋЕШ ОД ЏЕЈСОНА?
ДА МИ ВРАТИ ОРУЖЈЕ!
СЛУШАЈ, СТРАНЧЕ! ЏЕЈСОН ТИ ГА НЕЋЕ ВРАТИТИ! ТО ЈЕ ЂАВОЉЕ ОРУЂЕ!
ОДЛАЗИ! НИЈЕ ТИ ОВДЕ МЕСТО!
ТОМЕ ТЕ УЧЕ У „ДОБРОЈ КЊИЗИ"?
...
Е, ОВАКО ЈЕ ВЕЋ БОЉЕ!

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ТО СМО МИ, МАЛК И РУБЕН! КАКО СИ?
МММ....
ДОШЛИ СМО ДА ТИ КАЖЕМО ДА ЋЕ СВЕ ДА ПЛАТЕ! НИКОГ ВИШЕ НЕЋЕ ДА ТУКУ! КУНЕМ ТИ СЕ!
СРЕДИЋЕМО ИХ ЗА СВА ВРЕМЕНА!
А ПОСЛЕ ЗАУВЕК ОДЛАЗИМО ОДАВДЕ!
МММ... А... ЈА?
ИДЕШ И ТИ, НАРАВНО! ДОЋИ ЋЕМО ПО ТЕБЕ, СИГУРНО, АЛИ ЈОШ НЕ ЗНАМО КАД ЋЕ ТО ДА БУДЕ!
МММ...
ЖЕНА СЕ ВРАЋА!
БРИШИМО!
ДРЖИ СЕ, ФИЛЕ!
ДОБРО ВЕЧЕ, ГОСПОЂО!
ДА НИСТЕ НАПРАВИЛИ КАКВУ ШТЕТУ КАД СТЕ ТАКО ЉУБАЗНИ?
ЗАШТО СИ МУ ОБЕЋАО ДА ЋЕМО ГА ПОВЕСТИ, КАД ЗНАШ ДА НЕЋЕМО МОЋИ?!
ХТЕО САМ ДА ГА РАЗВЕСЕЛИМ!
КИША И САМО КИША! КАКАВ ЈЕ ОВО СВЕТ КАДА СЕ НАСЕЛИО НА ТАКО ТУРОБНОМ МЕСТУ?
ПОЛУДЕЋУ ОД ДОСАДЕ!
САМО ТИ БИЛДУЈ!

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

КЊИЖЕВНОСТ У АНАГРАМИМА

ЗНА ЛИ КО ЗАЧИН?

Обично се мисли да књижевници прво напишу своје дело, па онда из текста извуку наслов. По такозваној анаграмској теорији, ствари стоје обрнуто. Писац чује или прочита неку реченицу, у његовој подсвести слова се испремештају и дају наслов, а из њега потом израста књига.

Хоћете ли примере? У Фиренци, у тринаестом веку, Данте Алигијери био је заљубљен у своју лепу комшиницу Беатриче. Почео је да јој пише сонете, прославио се као песник, а Фирентинци су коментарисали: ТОМЕ ВОДИ БАЈНА ЖЕНСКА! Дантеу је то дало идеју за велики спев о путовању кроз пакао, чистилиште и рај.

Педро Калдерон де ла Барка, велики шпански драматичар, играо је шах с једним пријатељем. Случајно је повукао забрањен потез, на шта је његов противник узвикнуо: СТОЈ, НЕ ВАЖИ! После тога Калдерон је написао своју најпознатију комедију, у којој говори о пролазности и варљивости људских жеља.

У зимским месецима, Јохан Волфганг фон Гете питао је служавку: – ДА ЛИ ВАТРА ГРЕЈЕ ДОМ? – То питање га је надахнуло да напише роман који је пред крај осамнаестог века доживео огромну популарност.

Александар Дима старији гледао је такмичење у мачевању на коме је победио један ТУРСКИ АМАТЕР. После тога је написао роман, не о турском аматеру него о три француска професионалца (и четвртом који се звао Д'Артањан). Његов син, Александар Дима млађи, путовао је по Сахари с једним караваном, па је чуо како један водич виче другом: ДАЈ МЕСА КАМИЛАМА! То му је дало идеју за роман из париског живота, по коме ће касније бити компонована опера „Травијата".

Виктор Иго је у новинама читао о злочинцу који је осуђен на робију због тровања људи цијанидом. Реч „ЦИЈАНИД" му се урезала у памћење, па је ускоро започео роман чији главни јунак додуше никога не трује, али јесте бивши робијаш.

Александар Пушкин је желео да напише роман у стиховима, али није знао како да га назове. Онда је помислио како би лепо било да му тај роман донесе светску славу, па да будућа поколења, читајући га, кажу: ЊЕГОВ ЈЕ И НЕ ГИНЕ! Од тог часа је знао име главног јунака и наслов романа.

Немачки писац Валдемар Бонзелс започео је књигу за децу под насловом МАЧЈА ЦИПЕЛА, али је схватио да то сувише подсећа на познату бајку „Мачак у чизмама". Стога је написао сасвим другу књигу, чија јунакиња је касније послужила за популарни цртани филм.

Чарлс Доџсон је био професор математике у Оксфорду, али је писао књиге под псеудонимом Луис Керол. Једног дана саопштено му је да се часови отказују због седнице факултетског већа. Отишао је у свечану салу, али се испоставило да седнице неће бити, јер се декан и продекан нису на време вратили из Лондона. Доџсонове колеге су гунђале: – Ово нема смисла! Шетају се по Лондону, А УЗЕЛИ ЉУДИМА ЧАС! – Тог часа Доџсону је синула идеја за књигу коју и данас читају деца и одрасли широм света.

Три сестре Бронте седеле су у својој соби кад су чуле како њихов отац, стојећи на прозору, довикује својим пријатељима из паба: – Хоћете ли ВИ СКОРО НА ВИСКИ? – Шарлота и Ен нису обратиле пажњу, али Емили је запамтила ту реченицу и одмах је села да пише свој најпознатији роман.

Оноре де Балзак је имао рођака који је радо јео влакнасту храну, јер лекари кажу да је то неопходно за добро варење. Кад би му писац ољуштио јабуку и пружио му кришку, рођак би рекао: ДАЈ И КОМАД ЉУСКЕ! Одатле потиче заједнички наслов за колекцију Балзакових романа.

Слично томе, књижевник Габријел Гарсија Маркес имао је пријатеља који се хранио строго дијетално. Једном му је Маркес понудио гурманску колумбијску тортиљу са сланином и јајима. Његов пријатељ је само погледао и узвикнуо: О, МАСНОЋЕ, ГАДОСТИ! После тога је настао Маркесов најславнији роман.

Фјодор Достојевски је био на вечери код једног пријатеља, где се повела расправа о тек донетом закону о цензури. Један од присутних, новинар, питао је: – ЗНАЧИ ЛИ ЗАКОН да ја више ништа нећу смети да напишем? – Његов сусед је прогунђао: – ЗАКОН ЧИНИ ЗЛА више него добра! – Достојевском није било до приче, јер је био гладан. Окренуо се и довикнуо: – Домаћине, хоће ли скоро то печење? – На то је домаћин извирио из кухиње и рекао: – Месо је печено, али сам заборавио чиме га треба зачинити. ЗНА ЛИ КО ЗАЧИН? – Кад је печење најзад стигло на сто, Достојевски га је једва окусио, јер је већ у мислима припремао свој велики роман.

После Октобарске револуције у Русији је владала несташица. Николај Островски, тада још дете, највише је чезнуо за слаткишима. Кад га је један рођак упитао шта да му донесе из иностранства, дечак је одговорио: КЕКСЕ И КИЛО КОЛАЧА! Потом је одрастао и написао роман о младим револуционарима који ће у Совјетском Савезу бити обавезна лектира... ■

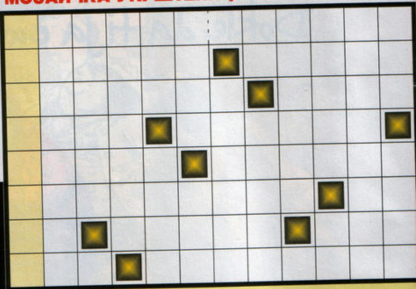
Иван Клајн

РЕШЕЊА: _Божанствена комедија, Живот је сан, Јади младог Вертера, Три мускетара, Дама с камелијама, Јадници, Евгенија Оњегин, Пчелица Маја, Алиса у земљи чуда, Оркански висови, Људска комедија, Сто година самоће, Злочин и казна (3 пута), Како се калио челик._

ЕНИГМАТИКА

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

У означена поља упишите назив спорта са слике, а укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа.

АВА, АМЕРИКАН, АНИТ, АПАТИН, АТЕРИРАТИ, ВАЈАР, ВО, ДК, ДНО, ДОМОВИНА, ЕРГ, ЕРОЛ, ЕСКИМИ, ЗНАНО, ИКАДА, ИП, ИПОН, КАМА, КИМ, КОМОВИ, МОРСКА ЗВЕЗДА, ЊО, ОПЕРАТОР, ОСНОВ, РАДОЈЕ, РАМ, РИКА, РОКАДЕ, РОТАР, СТОЛАРИ, ТОРИНО, ЧЕДОМИР ■

БРОЈЧАНА УКРШТЕНИЦА

					7	11	5	12	7
					12	7	13	5	2
					■	■	14	2	5
					1	2	3	■	15
					2	3	11	16	15
					3	17	■	18	16
19	5	15	3	13	4	3	4	5	6
7	15	5	13	9	5	9	3	17	3
14	1	13	9	7	6	3	14	7	■
3	9	■	16	11	7	6	7	9	3
10	■	20	6	5	8	7	9	3	■
■	18	6	3	15	5	9	3	13	5
4	6	7	9	1	4	3	■	5	14
6	7	19	3	13	9	■	20	■	6
7	9	7	■	9	3	8	7	15	7
15	3	17	7	■	10	16	6	7	15

У означена поља упишите име и презиме атлетичарке са слике, а укрштеницу даље решавајте по принципу „исти број – исто слово". Свако од двадесет различитих слова јавља се најмање двапут ■

ПОГАЂАЉКА

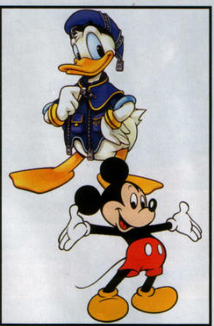
КРУШКА(2)
ТРЕШЊА (2)
КЕСТЕН (3)
КУПИНА (3)
МАЛИНА (3)
? ? ? ? ? ? (6)

У загради је наведен број „погођених" слова. Тражени појам добићете анаграмирањем ■

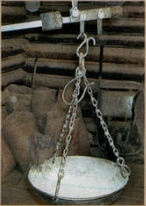
СКАНДИНАВКА

ДИЗНИЈЕВ ЈУНАК СА СЛИКЕ
ГРАД У ИТАЛИЈИ
ГРАД У ЈАПАНУ
ВРЕМЕШНОСТ
ЗЕМНИ ОРАШЧИЋ
ГЛАВНИ ГРАД БЕЛОРУСИЈЕ
ПОСЕДОВАТИ
РАЗМАК ИЗМЕЂУ НОГУ ПРИ ХОДУ
ПРАСТАНОВНИЦИ БАЛКАНА
СТАР
ПРВО СЛОВО
РИМСКИ НОВЧИЋИ
ТЕШКО СТЕЧЕН НОВАЦ
24. И 12. СЛОВО АЗБУКЕ
ТЕН. КЛУБ
ДИЗНИЈЕВ ЈУНАК СА СЛИКЕ
ЖЕТЕЛАЧКА АЛАТКА
ВЕЗНИК
ЈАРЕЋЕ МЕСО
ЛОКОТ
УБИРАЊЕ
20. И 14. СЛОВО АЗБУКЕ
МЛЕЧНИ ПРОИЗВОД
КЋИ (умањ.)
ВАЈАРСТВО (скр.)
ГЛАВНИ ТОРЕАДОР У КОРИДИ
РУС. ГРАД
НИЖА ГРЧ. БОЖАНСТВА
НАША ГЛУМИЦА
ОБМАНУТИ
НОТА СОЛМИЗАЦИЈЕ
НАЗИВ
ЗАПАД
ВРСТА ЗАНАТЛИЈЕ (мн.)
РУБЉА
ИТАЛИЈА
ГРАДИЋ У БАЧКОЈ
ПЕВАЧ ЏЕГЕР
РЕВ
СТАВЉАЊЕ ДАТУМА НА ПИСМО
ИСТОК
ЈУНАЧКИ СПЕВ
ЊИВА
ЕКОНОМ. ЦЕНТАР (скр.)
РАЗРЕД
ГРОБНА ЈАМА
ДРОЊАК, РИТА

СЛАГАЉКА

Називе шест предмета са фотографија упишите водоравно како бисте у дијагоналним пољима добили појам са седме слике ■

ТУРИСТИЧКИ АНАГРАМ

И ТУ ЈЕ ИСТИЦАНА ГРЧКА

РЕШЕЊА НА СТРАНИ 65

Младунче је толико мало да слободно може да се ухвати и ослони на људски прст

НАЈМАЊИ СИ

Мишолики лемур обдарен је особинама које га чине великим и зато се убраја у веома прилагодљиве животиње које нису на листи угрожених врста

Кад падне мрак, као по команди сви се раздвајају и појединачно крећу свако на своју страну, у потрази за храном. Тек се ујутру поново окупљају у мањим групама. До шест мужјака или по четири женке шћућуре се у отвору неког дрвета. Кад није време парења, ови великооки и округоухолики сисари углавном бирају друштво истог пола. Све док не куцне час за продужетак врсте. Збијени један уз другог, мишолики лемури, поносни становници Мадагаскара, на тај начин боре се против високих температура које владају на овом острву у Индијском океану, смештеном на крајњем југозападу рога Африке.

Кад је сушно раздобље, а ваздух „гори", због веома оскудне понуде инсеката којима се хране, мишолики лемури могу да падну у стање хибернације - природа им је, наиме, омогућила да преспавају један део године. Наравно, претходно морају да нагомилају веће количине поткожне масти која се наталожи око задњих ногу и у корену репа. Ови репати четвороношци, велики отприлике као тениска лопта, мирујући чувају драгоцену снагу која им је неопходна током осталих месеци, кад влада пријатнија клима.

Лудачка потера

Занимљиво је да углавном женке мишоликих лемура падају у сан, што је сасвим разумљиво јер мужјаци морају да буду спремни, као запете пушке. Они будно чекају која ће се од женки прва пробудити и спремно крећу у освајање. Морају да пожуре јер је време парења ограничено на отприлике четири недеље.

ЈЕДНА НОЋ У ЖИВОТУ МИШОЛИКОГ ЛЕМУРА

1. **ПАЛА ЈЕ НОЋ**
Мајка је отишла у потрагу за храном, а младунце је оставила у склоништу – отвору у дрвету. Да би имала довољно млека да прехрани потомство, мора да се почасти што хранљивијим залогајима.

2. **УСПЕШАН ЛОВ**
Обдарена изузетним чулом слуха и вида, мишолика лемурка и у потпуној тами, крећући се кроз густе крошње, непогрешиво нањуши плен. Женка се управо части скакавцем.

3. **ТРЕБА СЕ ЗАСЛАДИТИ**
Иако се мишолики лемури углавном хране инсектима, повремено воле да се почасте слатким плодовима, а додатну снагу добијају слатким нектаром који исисавају из цветова који ноћу отварају латице.

4. **ПОНОЋНИ ПОХОД**
Ако осети опасност, мајка ће под окриљем ноћи, једно по једно, преместити своје младунце у друго склониште. На тај начин их чува од могућих грабљивица које кидишу на ове нејаке репате малишане.

ЛИЧНА КАРТА

Стручан назив: Microcebus murinus
Дужина: тело је дугачко 12,5 цм, а реп – 13,5 цм.
Тежина: од 60 до 100 грама, у зависности од доба године.
Како се оглашавају? Углавном нечујне животињице, мишолики лемури цијучу, затим испуштају гласове налик цвркуту и звиждању.
Парење: током једне године женке обично три пута на свет донесу младе, у једном леглу их је у просеку по четворо. Махом се удружи по три мајке које у једном склоништу чувају заједничке младунце.
Станиште: Шумовити предели у сушним подручјима.
Распрострањеност: верује се да је ова врста лемура најраспрострањенија на Мадагаскару. Због све већег уништавања шума, ови мали сисари углавном настањују обалска подручја на западном делу ове острвске државе (обележено на мапи).

САР НА СВЕТУ

ДА ЛИ СТЕ ЗНАЛИ?
Иако су све остале врсте лемура углавном угрожене, мишолики лемури и даље нису у опасности вероватно због своје величине и велике прилагодљивости исхрани и подручју које настањују.

Чин парења додатно је отежан јер у једној сезони женка може да остане скотна само ограничено време које се протеже на око дванаест сати. Зато није лако ни мужјацима, као ни женкама. Ови први као без главе јуре од једне до друге мишолике лемурке у нади да ће је приволети на близак сусрет, док женке ништа не препуштају случају и често се паре са седам и више различитих партнера осигуравајући се да ће добити јаке и здраве потомке.

Да би уопште били у могућности да задовоље мноштво женки, мужјацима се у време парења спремишта са соковима ☞

Имајући на уму да је мишолики лемур дугачак само дванаест центиметара, кад с једне гране скочи на другу, да би у лету ухватио неког инсекта, растојање које постиже овај животињски акробата шест пута је дуже од његовог тела.

за оплодњу повећају два пута. Измеривши сваки тестис појединачно, научници су закључили да је већи од мозга мужјака мишоликих лемура. Наравно, на свакоме је да закључи да ли се то може прогласити веома убедљивом или сасвим поражавајућом особином.

Кад обаве оно што им је у опису обавезних дужности, мужјаке даље ништа више не занима, немају никаквих даљих обавеза према младунцима, о њима искључиво брине мајка. Пошто би јој било тешко да то ради сама, она се окреће другим женкама које некако у исто време као и она такође свету дарују ново потомство. Окупљене у заједничким склоништима, углавном унутар шупљег дебла, мајке се на смену брину о нејачи. Младунци су, после отприлике два месеца, довољно снажни да самостално истражују свет око себе. Међутим, док мушки потомци, чим довољно ојачају, крећу у освајање нових подручја, женке остају на оном простору где им живи мајка и остале женске сроднице с којима настављају да деле склоништа.

Живео матријархат!

Осим што тако приљубљени једно уз друго мали лемури међусобно одржавају одговарајућу температуру тела, постоји још један важан разлог што се мајке удружују и све их окупљају на једном месту. Ако су у заједници, мишолике лемурке лакше ће приметити могућу опасност и одбранити потомство од грабљивица, као рецимо од фосе, мачколике животиње која је у блиском сродству с мунгосом. С вечом лакоћом ће и нахранити малишане – док их једна држи на оку, друге мирно могу да оду у потрагу за слатким залогајима. Да се не говори о драстичним случајевима кад мајка страда и њени младунци остану самохрани. Одмах им у помоћ прискаче друга женка која их беспоговорно „усваја". Уосталом, с обзиром да одређено подручје настањују махом женке које су у даљем и ближем сродству, мишолике лемурке развиле су неку врсту веома практичног матријархата.

ДА ЛИ СТЕ ЗНАЛИ?

Од мишоликих лемура мањи су само патуљасти мишолики лемури тешки око тридесет грама, најмањи од свих сисара.

Упркос свим особинама које би требало да им олакшају живот, мишолики лемури ипак су сувише мали и нејаки да би опстали у суровом свету дивљине где их стално вребају очи неке гладне грабљивице. Педантни статистичари бележе да одрасли мишолики лемури имају педесет одсто шанси да преживе од једног до наредног парења. Међутим, ова врста ипак није на листи угрожених врста. Осим свих наведених особина којима се боре да опстану у шумовитим пределима Мадагаскара, мишолики лемури и даље имају сигурну будућност јер, ма колико да их настрада, њихов број надокнађује се новим примерцима који пркосе бројним опасностима и недаћама ■

В.С.

Младунци „наслагани" једно на друго од малена су радознали и провирујући кроз отвор труде се да што пре упознају свет око себе

Велике очи, округле уши, дугачак реп, кратки удови учинили су мишоликог лемура способним за ноћни живот који води у крошњама дрвећа.

МОЋ СНА

Мишолики лемури спавају приљубљених тела да би, у току дана, кад је хладно или кад упече Сунце, снизили или повећали телесну температуру. Уколико термометар, рецимо, показује од 22 до 24 степена Целзијуса, животињице ће своју температуру од 35 степени Целзијуса прилагодити спољашњој, што им много значи да би сачували неопходну снагу коју би иначе морали да употребе да би се загрејали. На тај начин „уштеде" око четрдесет одсто енергије. А кад падну у стање хибернације, такође чувају снагу јер се то догађа кад у природи тешко могу да дођу до неопходне хране.

Дању заједно, ноћу – куд који, мили моји!

ЖИВОТ (НИ)ЈЕ БАЈКА

ФРЕД ПЕРИ

Тенисер који је номинован за најбољег спортисту света и који је за многе био и остао симбол „белог спорта”, у својој домовини није био посебно омиљен. Признање је добио тек после смрти

Фред Пери играо је десном руком, ударци су му били оштри, готово неодбрањиви. Током каријере забележио је 106 победа и 12 пораза у синглу, а у паровима је имао 18 победа и четири пораза.

ИЗГНАНИК И ИДОЛ

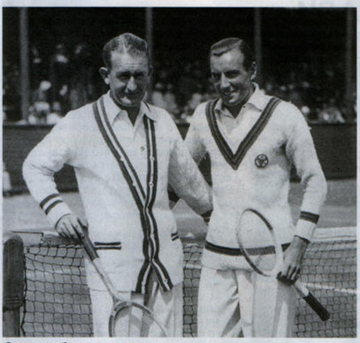
Управо је завршен Вимблдон, најстарији и најугледнији тениски турнир на свету, 123. по реду, трећи по реду гренд слем турнир у сезони после Отвореног првенства у Аустралији и Француској. Трајао је од 22. јуна до 6. јула. Надметали су се најбољи играчи „белог спорта”. Победио је швајцарски тенисер Роџер Федерер. Ни после седам и по деценија победнички трофеј није заблистао на тлу Велике Британије, колевке Вимблдона. Први и једини који је Уједињено Краљевство устоличио међу земље победнице био је Фред Пери. Поред његовог споменика на трави испред седишта „All England Club” у Вимблдону, подигнутог 1984. године поводом педесетогодишњице његове победе на овом такмичењу, пролазе сви такмичари, с поштовањем али, рекло би се, и са зазором.

А како и не би. Фред Пери је тениским рекетом обележио прошли век. Био је троструки освајач Вимблдона, пет година светски тенисер број један. По многима је био и остао симбол врхунског тениса, неприкосновени идол, непревазиђени узор. Али, није увек било тако. Фред Пери дуго је био заборављени тениски херој.

Недостојно порекло

Разлога за то било је више. Многи се усуђују да кажу да време и друштвене прилике нису биле сазреле за једног таквог спортисту. Родио се пре тачно сто година, 18. маја 1909, као Фредерик Џон Пери у радничкој породици у месту Стокпорт у Великој Британији. Рано је почео да се бави спортом, али прво стоним тенисом. Прилика да изађе на травнате терене с великим рекетом у рукама указала му се када је навршио осамнаест година, када се његов отац, изградивши каријеру у левичарским политичким круговима, након Првог светског рата преселио у крај Лондона где су се ширили приградски тениски клубови. До тада спорт резервисан само за богате одједном је постао приступачан и породицама попут Перијеве.

Фред је брзо напредовао и потпуно овладао техником. Играо је лако, био изузетно брз и окретан, а његови сна-

Овако су били одевени господари травнатих тениских терена тридесетих година прошлог века.

Заштитни знак куће „Fred Perry" – извезен венац од ловоровог лишћа, баш као и знак Вимблдона – на белим мајицама педесетих година замениле су мајице у разним бојама, али и удобна и добра спортска одећа и обућа за све чланове породице.

жни ударци супарнике су водили у поразе. Кажу да му је форхенд био неодбрањив, а бекхенд једина слабост.

Успеси у Британији низали су се један за другим. А онда су дошли и важни гренд слем турнири и победе: Отворено првенство у Америци 1933. године, а потом 1935. и 1936, затим Отворено првенство Аустралије, француски Ролан Гарос 1935. и три најважније титуле са Вимблдона 1934, 1935. и 1936. године. Тако је средином тридесетих година прошлог века име Фреда Перија постало синоним за врхунски тенис а британски травнати терени најцењенији.

Ипак, на Острву његови успеси као да нису имали довољно сјаја, јер он није био достојног порекла, па није био ни довољно славан ни поштован.

Многи су сматрали да Пери „није један од њих", мада су припадници средње класе полако заузимали места водећих британских тениских играча, управника и званичника. Фред Пери је сматрао да својим умећем превазилази све те „мане". Између два рата стекао је прегршт непријатеља у тениским круговима, захваљујући одлуци да не дозволи људима да му одређују шта да ради и како то да ради.

Током тридесетих година појам правог тенисера био је углађени господин Џек Крафорд, познат по префињеном понашању. Насупрот њему био је Фред Пери, немилосрдан, непопустљив и сав окренут игри и победи.

У то време настаје и удружење играча на трави и промовишу се аматерски принципи, игра ради задовољства, а не зараде. Како је оличење традиционалног џентлмена и аматера био Крафорд, Пери је врло брзо дошао у сукоб с удружењем и крајем 1936. године напушта Британију, одлази у Сједињене Америчке Државе, где учествује на турнирима професионалаца. То му доноси велику зараду, али га заувек удаљује из света нематеријалног тениса, Вимблдона и Дејвис купа. Тако је почетком 1937. године Пери коначно изгнан из домовине.

Крај тридесетих година прошлог века Велика Британија дочекала је без шампиона.

Повратак у легенду

Мук који је завладао на тениским теренима после Перијевог одласка многи су покушали да прикрију разним клеветничким или злурадим написима по новинама. Наводило се да је и као играч и као човек био противречна личност, себичан и искључив. Помињале су се његове бурне љубавне везе и кратки неуспешни бракови с британским и америчким звездама великог екрана, сумњало се и да понекад намерно губи мечеве да публици покаже како му је игра испод части.

Након Другог светског рата Пери је започео нови живот у Сједињеним Америчким Државама. Окренуо се тренерској каријери и коментаторском послу. Скоро истовремено када је упловио у (мирне) брачне воде с Барбаром Рис покренуо је и озбиљан посао производње спортске опреме, кућу „Fred Perry" са заштитним знаком Вимблдона – ловоровим венцем. За велико тениско надметање 1952. године понуђене су беле мајице, напред донекле на копчање и знојнице. Тако је било све до краја педесетих година када су у постројењима куће „Fred Perry" поред белих тениских мајица, почели да се производе разни спортски одевни предмети и обућа за све узрасте.

Ипак, све до 1968. године, кад почиње ера професионализма у тенису и кад се његов однос са „удружењем" делимично изгладио, Пери не напушта Америку. У Међународну кућу славних уведен је 1975. године, а 1984. Британци му подижу споменик уз тениске терене Вимблдон, у част педесет година освајања титуле.

Десетак година касније, 12. фебруара 1995. године, Фред Пери ће заувек склопити очи, али његов траг остаће на тениским теренима Вимблдона. Током последње четвртине протеклог века Пери је био једини тенисер који је кандидован за најбољег спортисту света, а у анкети спроведеној 2000. године у Великој Британији проглашен је за најбољег спортисту 20. века. Част и признање стигли су посмртно. И Фред Пери је постао легенда.

Кућа „Fred Perry" стала је иза Ендија Мареја, двадесетдвогодишњег Шкота који је на Вимблдону заступао боје Уједињеног Краљевства. Он је још пре почетка великог надметања на овогодишњем Вимблдону обележен као последња нада тениске јавности, медија и навијача да ће да се рађа нови Фред Пери ■

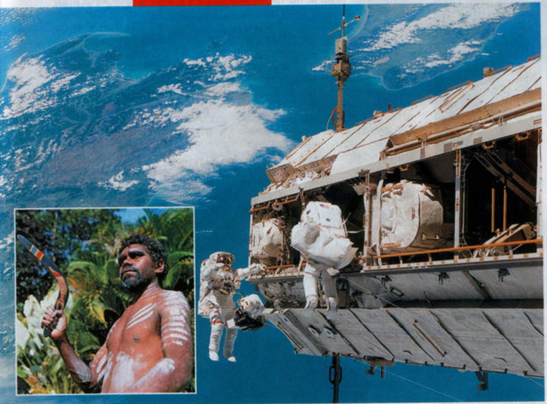
С. Делибашић

Бунтовни Агаси

Андре Агаси (рођен 1970. године) кога је њујоршки спортски часопис „Тенис" прогласио једним од дванаест најбољих играча свих времена, био је први тенисер који је 1986. године прекршио правила како треба да изгледа играч на терену. Имао је само шеснаест година када се дрзнуо да се дугокос, с минђушом у уву, уместо у уобичајеној белој, појави у мајици у боји. Био је то крај одевним правилима у тенису на свим теренима, изузев на Вимблдону. Причало се да Андре Агаси због обавезе поштовања обележја „белог спорта" није наступио на престижном турниру 1988. и 1990. године. Тенисер гласине није ни оповргавао нити потврђивао, све доскора када је признао да је разлог била повреда која га је тих година пратила ■

ОВО МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

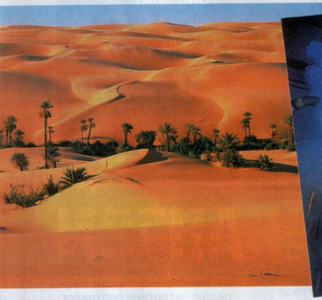

● Обично мислимо да у свемирском животу астронаута нема места за шалу – да тамо горе имају задатке који захтевају крајњу озбиљност и да су својевољне одлуке недопустиве. Да није баш тако најбоље сведочи пример Јапанца по имену Такао Даи: у свемирски брод *ISS* понео је **бумеранг** с намером да провери његову делотворност **у безваздушном простору**. Испоставило се да и у одсуству гравитационе силе бумеранг лети и враћа се на исти начин како и кад се баца на Земљи. Резултате овог огледа, за који још не знамо чему ће да служи, објавила је Јапанска агенција за свемирска истраживања Јакса ■

● Још 1984. године група научника са универзитета у Милану открила је стотинак километара далеко од обала Либије, на дубини од 3.300 метара, „балон" с водом која је много сланија од остале воде Медитерана (неку врсту језера у мору) и утврдила сличност између овог назови-језера и сланих удолина на Марсу.

Иако проучавање ове појаве траје већ годинама, труд се исплатио: у поменутом језеру названом Банок нађени су досад непознати облици живота.

Да ли то значи да су **ванземаљци на Земљи!?** Ми их тражимо негде далеко, а они су ту. Ниједна хипотеза није одбачена ■

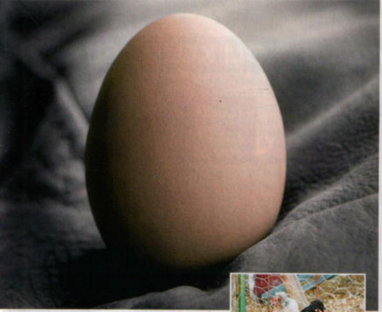

● У Сједињеним Америчким Државама навелико се говори о томе да су у Тексасу откривени **кругови у пољу** слични онима у Енглеској. Ови нарочити и веома сложени цртежи (на житним пољима), за које још нема научног објашњења, поново су изазвали коментаре у којима може свашта да се чује. Док једни мисле да се ради о уметничким делима, други остају у уверењу да то неко ко располаже изузетном технологијом збија шале, а има и мишљења да су ови цртежи дело дошљака из свемира!

Случај је хтео да су у исто време у овом подручју примећени и такозвани неидентификовани летећи објекти, тако да су најзагриженије присталице тезе да се ради о добро спроведеној лакрдији доведени у забуну. Једно је сигурно: појава о којој је реч успева да изазове веома жучне расправе, чак и у најугледнијим научним круговима у свету ■

● **Колумбијска црнорепа кокошка,** „усвојеница" ученика једне основне школе у Глостеру (Енглеска), иако најмања ове врсте, носи јаја дупло већа од уобичајених – тешка близу 200 грама!
Литл Лил, како је од милоште зову ученици и њихова учитељица Кејт Фарминер, ипак неће моћи да уђе у Гинисову књигу рекорда, зато што је једна друга кока још 1896. године снела јаје тешко 340 грама! Рекорд свеједно остаје у овој земљи, јер је и та друга носиља имала енглеско држављанство ■

● Овај **пас кратких ногу** и с њушком која изгледа као да је спљоштена пореклом је из Велике Британије и на неки начин је знамен ове земље. Чак је и чувени државник Винстон Черчил имао једног булдога за мезимца.
Одлучено је, међутим, да се изврше неке генетске измене расе, с циљем да пас буде лепши и бољег здравља, да лакше дише и хода и да га вид боље служи. Другим речима, стари булдог нестаће заувек. Узгајивачи Кенел клуба већ су установили и одобрили нова правила: имаће мање истурену и мршавију њушку, дуже ноге и много виткије тело.
Већ се говори и о томе да би и неке друге расе требало да претрпе измене: лабрадор, на пример, да буде виткији, пекинезер да има мање спљоштен нос, а јазавичар мало дуже ноге ■

● Јединствени пустињски кактуси познати као **сагуари или „златни бурићи"** (иако имају облик свећњака) на удару су крадљиваца и кријумчара, баш као и агаве којих има и на обалама Медитерана. Лако се ваде из земље заједно с кореном, а продају и по цени од 800 долара. Да би их заштитила, влада у Калифорнији одлучила је да у њих уграђује микрочип, тако да ће, ако нестану, сада лакше моћи да им се уђе у траг. Ове мере појачане су и телекамерама за надзор, а повећан је и број полицијских патрола које такође брину о сигурности ових пустињских драгуља ■

● Овиx дана у ботаничкој башти града Меисе у Белгији процветао је *Aro titano* и, пошто се то догађа веома ретко, настало је национално славље...
Реч је о једној веома особеној биљци пореклом с острва Суматре, у Индонезији, чији **цвет има** необичан облик и **висину од најмање 1,5 m.** Тучак овог цвета испушта мирис који привлачи инсекте ради опрашивања што је, заправо, оно по чему се *Aro titano* највише одликује. Такав је да у његовој близини морате да запушите нос! Упркос томе, река посетилаца слива се у ботаничку башту сва три дана, колико траје његово цветање ■

● Водоземци су животиње којима највише прети изумирање, али кривица није само до промена климе, природе и болести. Одговорност сноси још и тржиште хране на којем су жабе веома тражене.
Проучавајући ову особеност Дејвид Бикфорд, стручњак са Државног универзитета у Сингапуру, дошао је до закључка да **потражња жабљих батака** у ресторанима Азије, а још више Европе, годишње ускрати природи 180 милиона ових животиња, чиме су многе врсте жаба већ одавно доведене до ивице опстанка.
Према подацима Уједињених нација, ово тржиште је последњих двадесет година расло вртоглавом брзином. Најодговорнија у том смислу је Француска. Од 1995. до данас увезла је и изнела на сто око 14 хиљада тона жабљег меса!
Жабица коју видите најмања је на свету, има само 11,5 mm дужине. Потиче са Анда у Јужној Америци а открили су је стручњаци Истраживачког института Сенкенберг и Природњачког музеја из Дрездена у Немачкој ■

А. ПЕРАГРАШ У ПОТРАЗИ ЗА ДУХОМ КОЈИ ЈЕЦА

ОЧЕВА КЛЕТВА И ГРОФИЦА НА ВОДИ

Професор А. Пераграш човек је старинског кова. Између осталог, сматра да је гледање телевизије губљење времена – и не само то – већ, пре свега, удаљавање од изворишта звука које га стално подсећа на једну важну песму. Коју песму? На песму која тачно говори какав је он у ствари. Када се удаљи од извора тог звука, професору, природно, постаје нелагодно.

Да ли је та песма музика, или су то ипак стихови? У свом сиромаштву, наш језик не познаје разлике. И сам професор А. Пераграш понекад би се сложио да нема разлике између *песме* и песме, међутим, у овом случају недвосмислено се опредељује за музику.

Дакле, А. Пераграш седи у својој соби и чита књигу. А онда, у одређеном тренутку, чује познатог психотерапеута, учесника расправе гледаног телевизијског шоу програма како изговара следећу реченицу:

„Можда нећете поверовати, међутим, уговорени бракови су и данас најуспешнији и најдуготрајнији... Родитељи изаберу девојку за коју сматрају да ће одговарати њиховом сину. Будући младенци никада се пре тога нису ни видели. И ствари неким чудом успевају. Боље него када заљубљени момак или девојка по својој жељи ступају у брак!"

Тинторетове кћерке и списатељица – бунтовница

А. Пераграш диже поглед с књиге и гледа преко наочара своју жену. Јасно се сећа да је он сам њу одабрао. Свега се савршено сећа. Његови родитељи, отац (а камоли мајка!), нису је ни познавали пре него што је одлучио да је запроси. Зашто онда има утисак да је временом она прешла у *њихов* табор? Вероватно је због тога његов брак тако успешан, помишља А. Пераграш: он је као месечар одабрао девојку која је управо по укусу његових родитеља! Он је бирао уместо њих! Чак и да је тако – не каје се. Уосталом, како можемо да знамо да ли је нешто плод наше воље, или неких неупоредиво јачих и недокучивих сила? Професор се зато држи чврсто онога што поуздано зна. Искључује телевизор. Жена га гледа упитно. Одлучује да треба да јој стави до знања колико јој је наклоњен и објасни јој да је срећна.

„Да ли сам ти испричао зашто сам онолико обилазио око манастира Свете Ане у четврти Кастело, последњи пут када смо били у Венецији?"

„Ниси", мирно одговара госпођа А. Пераграш. Прекршта руке на крилу и спушта главу на наслон бержере. Смеши се. Очигледно је спремна да чује причу.

„Дакле, извесни Ђакомо да Фано, испосник, следбеник светог Августина, године 1242. купио је земљиште у Венецији, на месту где и данас стоји црква Свете Ане. Ту је подигао цркву и манастир, посветивши их светицама Ани и Катарини. Неколико пута обнављана у прошлости, здања су 1304. године препуштена бенедиктинским калуђерицама. Занимљивости ради, требало би имати у виду да су ту живот провеле Алтурија и Перина, кћерке славног венецијанског сликара Јакопа Робустија званог Тинторето. Наиме, отац девојака сматрао је како је монашки живот за њих једини достојан. А то што је он одлучио, за Алтурију и Перину био је закон. И тако су Тинторетове наследнице своју младост и зреле године посветиле молитви и везу. Шта су то везле? Олтарску свилу и то према Тинторетовом нацрту. Легенда каже да је једна од скромних и послушних сликаревих кћери ослепела истога дана када је са сестром окончала вишегодишњи посао.

„Лутаћеш, несрећнице, око овог манастира и нећеш наћи мира све док од манастира буде остао један једини камен!"

Међу зидовима манастира Свете Ане живот је, али против своје воље, провела монахиња – бунтовница, списатељица Арканђела Тработи. Она је покушала да се ослободи наметнутог живота, пишући неколико дела, између осталих „Очинска тиранија", „Монашки пакао", али и „Монашки рај". Елена Касандра Тработи (1604–1652) била је најстарија од деветоро деце богатог Венецијанца Стефана Тработија. Као и многе друге девојке из угледних кућа, и њу су као девојчицу послали у манастир – да учи. Био је то манастир Свете Ане у Кастелу у Венецији. У шеснаестој години Елена је постала искушеница, али против своје воље. Остала је у клаузури, у затвореном делу манастира, до краја живота. Из њених рукописа могуће је сазнати да су манастири у то време у Венецији били места где су богати младићи налазили жене, јер су девојке из најбољих кућа биле склоњене иза манастирских врата. Сестра Арканђела није се удавала. Уосталом, њена намера није била да се удаје ни за Бога, ни за човека, већ да се посвети писању. То јој је и успело.

Пре списатељице из манастира, многе девојке су против своје искрене жеље провеле живот онако како су то хтели њихови родитељи, између манастирских зидина. И тако долазимо до једне од најпознатијих венецијанских легенди која приповеда о Кјарети Лоредан чији се јецаји наводно могу чути и данас, шест векова касније, управо у близини манастира Свете Ане. Ето, зашто сам се тамо врзмао. Хтео сам да је снимим. Да чујем бар њен глас.

Јецаји несрећне Кјарете

Кјарета је рођена у богатој породици. Била је љубимица свог оца, Лоренца Лоредана. Девојчица није ни слутила да ће још у детињству почети да воли младог столара Саура који је живео и радио у близини Арсенала. Приметила је нешто необично: да Саура сваким даном воли све више, а не мање, као што је то уобичајено. Донела је одлуку да ће постати његова жена, ма шта отац на то имао да каже. Ако треба, бежаће заједно! Није, нажалост, рачунала да неће имати времена ни за размишљање, ни за бег.

'Какав сиромашни столар! Ако заиста желиш да се удаш за столара, нека то буде Исус Христ!', биле су очеве речи.

Ипак, девојчица се није предавала... Очајавала је и покушавала да побегне. Напослетку су се и остале часне сестре сажалиле. Позвале су Лоренца Лоредана да дође по њу, да бар још једном размисли о својој одлуци. Отац је стигао баш оне вечери кад је Кјарета требало да побегне чамцем са својим изабраником Сауром. Лоренцо Лоредан клизио је каналима у својој прекрасној гондоли. Управо када је пристајао уз манастирско здање, видео је своју кћерку како улази у мали чамац сиромашног столара. Муњевито их је сустигао. Извадио је мач, усмртио Кјарету и тешко ранио њеног изабраника. А онда је изговорио своју страшну клетву:

'Лутаћеш, несрећнице, око овог манастира и нећеш наћи мира све док од манастира буде остао један једини камен!'

Када су остале сестре дотрчале, нису више могле да помогну јадној девојци. Сахраниле су је у дворишту храма, а младића примиле на лечење. Чим се опоравио, Сауро је почео да ради. Али, убрзо је напустио Арсенал. Отишао је на острво Сан Франческо и приступио фрањевачком реду.

Када родитељ прокуне дете, онда је то заиста тешка клетва. То не мисле само Венецијанци. Дух несрећне Кјарете почео је да кружи наоколо. Занимљиво је да се од самог почетка нико није плашио њеног духа. У ствари, сви би се растужили када би зачули њен јецај... Прошле су многе године. У близини манастира живела је веома лепа и сиромашна девојка. Заљубила се у сина богатог венецијанског занатлије. Он јој је једнаком љубављу узвраћао. Ах, овога пута младожењин отац био је камен спотицања. Није хтео ни да чује за сироту девојку. Укратко, сиротица је решила да се убије. Набавила је отров од познате венецијанске врачаре. Када је пала ноћ, сва у сузама, у својој соби принела

Снимио и илустровао
А. Пераграш

Манастир Свете Ане у Кастелу још одолева времену

је течност уснама. Тог часа, поред ње је, попут лаког ветра, прошла једна прозрачна људска фигура... Девојка ништа није осетила, али је приметила да јој је дух – очито Кјарете Лоредан – најблажим додиром истргао пехар отрова из руке. Осим тога, под ноге јој је бацила торбу. А та торба, у шта се девојка могла уверити неколико тренутака касније, била је препуна златника.

И док је тако стајала нема од изненађења, видела је како кроз прозор улази њен вољени и саопштава јој:

'Без обзира на то шта мој отац рекао, ја ћу те узети за жену! Не могу без тебе да живим!'

Као што се може претпоставити, живели су у срећи и богатству. Али, дух несрећне монахиње наставио је да кружи око манастира Свете Ане у венецијанском Кастелу. Плаче и даље јадна Кјарета и не можда да престане. Додуше, што јест', јест'... Пропуштена и несрећна љубав, то је велики јад. Може да траје ко зна колико... Безгранично! Будући да манастир стално обнављају, тешко се може очекивати да ће од њега нестати и последњи камен, како гласи та тешка клетва..."

Професор А. Пераграш гледа љубопитљиво у своју жену. Верује да је он њен омиљени приповедач. Очекује ипак неку врсту похвале. Макар у виду неког изненађења. Може то бити и колач! Његова жена се не помера. И даље се смешка.

Прелаз преко Канала гранде

„Знаш ли зашто сам се ја онолико врзмала по четврти Дорсодуро када смо били у Венецији? Можда си мислио да је то због Музеја Пеги Гугенхајм?"

Професор А. Пераграш не схвата зашто његова жена и даље мирно седи у фотељи и не устаје. Као да жели да преузме улогу приповедача:

„Бићу кратка", каже госпођа А. Пераграш. „Не умем лепо да причам као ти. Дакле у улици Сан Вио, односно Сан Вито, некада давно уздизала се веома лепа црква, црква посвећена свецима Виту и Модесту. Та црква је срушена и сада је остала тек мала капела поред које си прошао, а да је ниси ни приметио. Улица води до малог трга који такође носи назив Сан Вио. Ту је 1288. године рођена и у својој предивној кући живела блажена грофица Таљапјетра, племенита Венецијанка. Не зна се тачно, али блажена грофица као девојка почела је често да одлази у цркву Светог Маурицијa, с друге стране Канала гранде. Грофица Таљапјетра састајала се, наводно, са свештеником из ове цркве. Везивала их је оданост вери. Видевши да девојка живи само за те духовне сусрете који су јој чинили све замишљенијом и чуднијом, родитељи су забранили свим гондолијерима да превозе грофицу Таљапјетра на другу обалу, до цркве Светог Маурицијa. Блажена грофица није се изгледа много секирала. Њен духовни учитељ научио је изгледа једној вештини... Или чаролији? Дакле, сваки пут када би желела да оде на другу обалу Канала гранде, грофица би са своје обале везала и прострла бело ланено платно које би се по њеној жељи пружило до друге обале. По њему би корачала својим нежним стопалима и доспела до цркве Светог Маурицијa, не покваснвши ципеле! Ето, некоме никакве забране ништа не могу!", закључује госпођа А. Пераграш не устајући и даље из фотеље.

Професор А. Пераграш је, као што смо рекли, човек старинског кова. Не жели да помишља на неке теорије завере што је постала мода. Ни о белим платнима и самовољи венецијанске грофице. Па ни због чега му је жена одговорила причом на причу. Зато, у себи, доноси чврсту одлуку. Следећи пут ће у Венецију отпутовати сам. Можда ће срести дух Кјарете Лоредан? Ако буде чуо њен глас, можда ће се испоставити да је тај глас нешто што му је врло важно. И познато ■

Мирјана Огњановић

ЧАРОЛИЈА ЛЕБДЕЊА

Љубитељима пустоловина, вратоломија и необичних догађаја који подижу адреналин у крви име Немца Јохна Швајцера није непознато. Овај средовечни свестрани спортиста, рекордер је у разним опасним и узбудљивим дисциплинама међу којима су и банџи скокови из хеликоптера. Сада предлаже лебдење на висини од четири метра без икаквих помагала.

Није у питању никаква чаролија, већ ваздушни притисак који тело држи изнад тла. У бродском простору образује се 17 метара висок ваздушни канал. Испод њега се налазе четири пропелера од 500 коњских снага који се окрећу. Они усисавају 1, 5 тона ваздуха у секунди и сабијају га кроз цилиндар брзином од 270 километара на сат.

На том сабијеном ваздуху, као на јастуку, шест минута лебдења кошта 129 евра ■

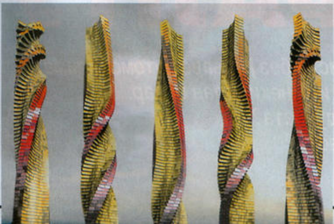
БАЛЕТ ОБЛАКОДЕРА

Машта градитеља, али и нове неимарске технологије, чине чуда. Да је заиста тако доказ су пројекти италијанског архитекте Дејвида Фишера названи „Dynamic Architecture"– изузетно високе зграде које се окрећу, врте и увијају.

Како сам архитекта каже, облакодери са 80 спратова у складу су са свакодневним животом модерног човека. А он је од јутра до мрака разнолик. Налик на ваздушне турбине, које се повинују законима струјања и ветрова, грађевине прате стање у природи. У пролеће се весело покрећу као да плешу, у јесен као и природа лагано успоравају. Облакодери изгледају нестварно док се њишу светлуцајући попут балерина на врховима прстију или налик на травке на ветру.

А док се борави у згради, све то се готово и не осети иако се сваки спрат помера за себе. Само је призор који се пружа кроз прозор у току дана различит. Све то доприноси стварању осећаја четврте димензије.

Наравно, пројекти Дејвида Фишера одмах су се нашли у Дубаију. Али, прича се да ће и Москва ускоро добити више разиграних вишеспратница. Видеће се хоће ли премашити 400 метара високи „Dynamic Tower" ■

МАЛЕ ТАЈНЕ ВЕЛИКИХ МАЈСТОРА

Описане каскадерске вратоломије смеју да се из[воде] једино под надзором обуч[еног] професионалног возача [и са] заштитном опремом. Не смеју да се изводе на јавним местима.

БАЛЕТ НА АСФАЛТУ

Ниједан акциони филм не може да се замисли без јурњаве аутомобилима. Гума гори, кола се преврћу, а обично је ту и понеки гадан судар. Али која наука стоји иза каскадерских подухвата? И још важније, како их професионалци изводе?

Лекција 1

Окрет под ручном

Када окрет из три потеза није довољан

Као и код сваке каскадерске вратоломије где точкови остају на земљи, кључ успешног извођења доброг окрета под ручном је савладавање трења између точкова и површине пута. Важно је да проверите да ли ручна кочница може да блокира задње точкове, у супротном нећете успети.

Убрзајте на око 50 километара на сат у другој брзини, нагло окрените волан за 180 степени у жељеном правцу, притисните квачило да бисте спречили празан ход мотора, а онда повуците ручну свом снагом. Задњи точкови би требало да се блокирају, услед чега ће се кола складно окренути око предњих точкова. Затим, док гледате у супротан правац, само додајте гас, отпустите квачило и одвезите се са самозадовољним осмехом на лицу ■

„Учврстите дугме на ручној кочници издржљивом лепљивом траком, и тада се кочница неће блокирати када је подигнете.”

Рас Свифт

Лекција 2

Окрет у облику слова J

Суперокрет за 180 степени – у рикверцу

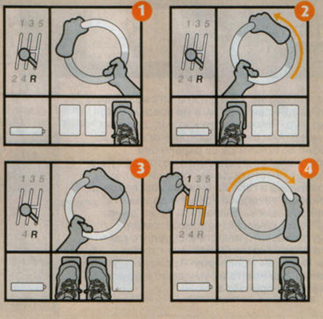
Чврсто ухватите волан при дну и крените тако што ћете убацити у рикверц и брзо се одвести право уназад. Онда једноставно окрените волан улево или удесно и сила инерције занеће предњи део аутомобила. Док се окрећете, убаците у прву тако да чим се вратите у праву линију, можете да наставите вожњу.

За бржи окрет требаће вам кола без АБС система кочница, тако да чим окренете волан, притиснете кочнице и блокирате предње точкове исто као код извођења окрета под ручном. Сада вам предњи точкови клизе по путу што заиста убрзава овај маневар ■

„Обратите пажњу на управљање тако да урадите око 45 степени окрета пре него што закочите.”

Рас Свифт

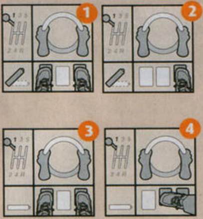
ЧИЊЕНИЦА

Тери Грант поставио је нови светски рекорд када је на два точка провезао своју „астру VXR” кроз пролаз широк само 68 cm на тркалишту Санта Под у Нортамптонширу у октобру 2006. године.

Лекција 3а

„Паљење” гума

Срећни обртни моменат мотора

Ово је најједноставнија вратоломија у тексту. Све што би требало да урадите јесте да искористите обртни моменат мотора вашег аутомобила – силу која из мотора долази до точкова – да их заврти.
Ако возите аутомобил с погоном на предње точкове, проверите да ли је ручна чврсто подигнута, убаците у прву брзину, онда турирајте мотор до највећег броја обртаја у минуту и отпустите квачило. Све сте добро урадили ако има много буке, дима и ако се осећа мирис истопљене гуме. Ако имате аутомобил с погоном на задње точкове, поступак је мало сложенији. Чим акција почне, свом снагом левим стопалом притисните кочницу да зауставите аутомобил. Или можете да ставите велики прст десног стопала на кочницу а пету на педалу за гас да бисте истовремено притиснули и гас и кочницу ■

„Када точкови почну да се окрећу, аутомобил с погоном на предње точкове испрва може мало да клизи. Ако се ово деси, покушајте да блокирате задње точкове.”
Рас Свифт

„Закочите у кривини да би аутомобил изгубио равнотежу и искористите силу инерције да започнете клизање.”
Рас Свифт

Лекција 4

Проклизавање

„Намештање” аута пред кривину

Циљ проклизавања је да прођете кроз кривину у брзини док је аутомобил постранце, готово под правим углом према кривини.
Сви професионалци користе аутомобиле с погоном на задње точкове, јер на тај начин могу да задрже снагу неопходну за клизање. Аутомобил с погоном на предње точкове тежи да проклиза када додате гас и чврсто држећи окренете волан у супротном правцу.
Постоје различити начини да аутомобил проклиза, од повлачења ручне усред кривине до брзог притискања и пуштања квачила и турирања мотора пре него што га отпустите да бисте учинили да се точкови заврте. Рели возачи то зову „намештање” аута пред кривину.
Делотворан начин је ефекат клатна. Возите ка кривини, на тренутак скрените од ње (на десној кривини крените улево), а онда оштро у њу. Аутомобил ће се занети. Инерција би требало да буде довољна да задњи део аутомобила занесе у страну, док чврстим држањем волана спречавате аутомобил да се потпуно окрене ■

Лекција 3б

Окретање у месту

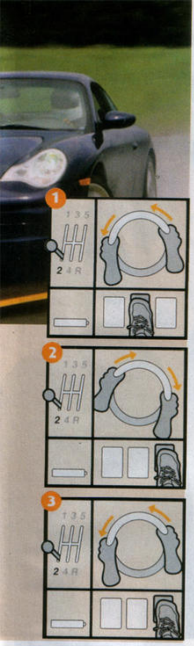
У круг, у круг

Овај трик је само за аутомобиле с погоном на задње – или на сва четири точка – јер је неопходно да се задњи точкови окрећу, а да предњи буду непомични да би се аутомобил окренуо. Почните исто као код „паљења гума”, тако што ћете завртети точкове. Али овог пута окрените волан за пола круга док то радите. Аутомобил ће почети да се окреће око предњих точкова. Трик је не изгубити храброст, спречити мотор да стане (ако му опадне број обртаја точкови ће престати да се обрћу) и одржавати равнотежу између управљања и гаса да би кола наставила да се врте. У моћним 4x4 аутомобилима такође би требало да можете да окренете аутомобил око његове осе, док се сва четири точка диме.
Ако заиста желите да се вртите у месту са својим аутомобилом са петора врата и погоном на предње точкове, то можете да урадите само при вожњи уназад. Чврсто држите волан окренут у жељену страну, додајте гас и пустите квачило док је мењач у рикверцу. Аутомобил ће се вртети и вртети у круг у облаку дима. Али имајте на уму да то није добро за осовине и још неке делове у мотору у преносу ■

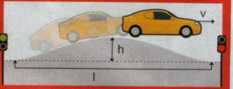

Лекција 5
„Џамп”
Ухватити мало ваздуха

Сигурно сте некад видели рели аутомобиле како „џампују” – поскакују у ваздуху услед удара о џомбе и брдашца. То је величанствен призор. Али ови аутомобили су направљени да лете, а ваш није. Тако да ако намеравате да пробате да „џампујете”, најбоље је да усвојите научни приступ.
Доктор Стив Скваj, физичар са Универзитета у Екситеру, направио је једначину којом се одређује најмања брзина потребна за полетање преко брдашца (видети слику испод текста). Једначина важи за све аутомобиле, без обзира на њихову величину. „Не морате да знате колика је тежина аутомобила, јер она не улази у једначину”, објашњава Скваj. „Тежим аутомобилима потребно је више да се покрену, али када крену потребно им је више да се зауставе и они ће једноставно пловити кроз ваздух. Сила инерције неће бити толико јака код малог аутомобила при истој брзини, али њему и не треба толико да би се кретао” ■

Закон др Скваја

v је брзина (у метрима у секунди, m/s), g је сила гравитације (9.8 m/s за Земљу), h је висина брдашца а l је његова дужина (обе вредности су у метрима). Да бисте претворили m/s у MPH, помножите са 2.24.

КАСКАДЕРСКИ ТРИКОВИ НА ВЕЛИКОМ ПЛАТНУ

Узбудљиви трикови који су допринели незаборавним филмским тренуцима

КАЗИНО РОЈАЛ (2006)

Возач каскадер Адам Кирли поставио је нови светски рекорд у броју обртаја око дужне осе аутомобила када је окренуо Бондов „астон мартин DBS” задивљујућих седам пута.
Трик је извео захваљујући компресованом „ваздушном топу” који је испалио низ пут, изазивајући окретање аутомобила ■

ГАМБОЛ РЕЛИ (1976)

Да би аутомобил ишао овако на два точка, диференцијал је блокиран а гуме су надуване више него двоструко од уобичајеног тако да могу да поднесу оптерећење. Возач затим прелази преко рампе и одржава равнотежу помоћу волана и гаса ■

ЧОВЕК СА ЗЛАТНИМ ПИШТОЉЕМ (1974)

Спирални скок који је Бонд извео сматран је немогућим. Али 1974. године рачунар корпорације „Калспан” УНИВАК (УНИВерзални Аутоматски Компјутер) израчунао је да је изводљиво. Био је то први каскадерски трик који је компјутерски симулиран пре него што је снимљен ■

ДОБАР ПОСАО У ИТАЛИЈИ (1969)

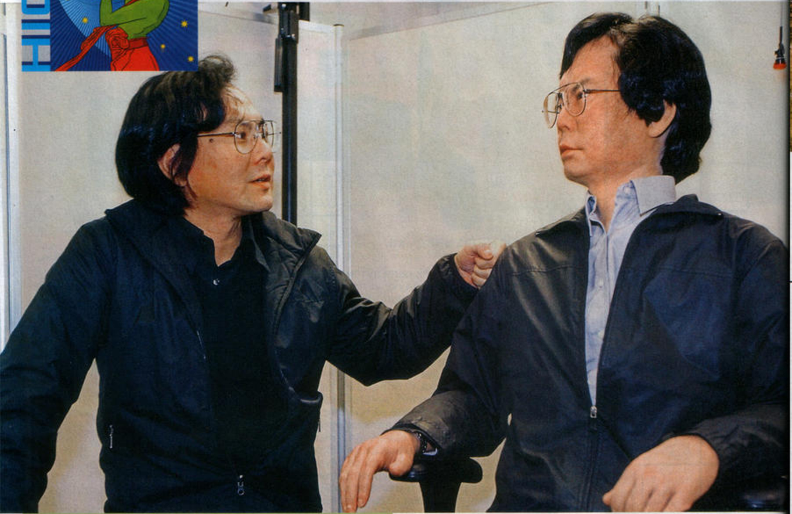
У филму три „минија” скачу, возе на два точка, пролазе кроз канализацију и прелазе реку, чиме је постављен нови стандард за каскадерску вожњу. Све је стварно, захваљујући вештини бившег француског шампиона у мото-кросу Ремија Жулијена ■

Г. Б.
Живко Баљкас

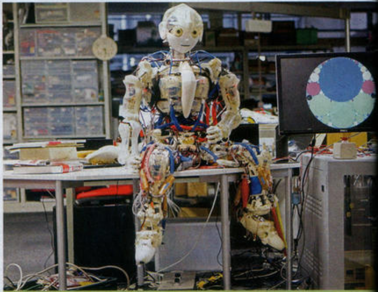

РОБОТ

Близанци по изгледу

Јапански професор Хироши Ишигуро с роботом Џеминоидом, кога је сам направио. Њих двојица су по свему једнаки: висином, бојом коже и очију. Сем што је овај други снабдевен с 50 сензора и мотора, па професор управља једноставним покретима и користи га као замену на предавањима на факултету, гледајући кроз његове очи и говорећи преко једног појачивача звука смештеног у роботу. Џеминоид за сада може да мења 60 израза лица ■

Одмор спортисте

Котаро је хуманоид кога је смислио и направио један други професор с Универзитета у Токију, Масајуки Инаба. Помоћу бројних каблова посебне грађе и 120 сензора и мотора на „телу“, Котаро може да се попне уз нагиб, шутне лопту или вози бицикл ■

Челична беба

Овај мали робот величине је детета од три-четири године. Има две руке са по четири прста, два ока с телекамерама, уста која су синхронизована са звуком који производи један језички синтисајзер, а микрофони на ушима препознају и испитују људски глас ■

КАО ЈА

Један јапански професор створио је робота који је његова слика и прилика. Служи му као замена за држање предавања на факултету. Кад то видимо, обавезно се запитамо где су границе вештачке интелигенције

Машине с назнакама људског тела и понашања до пре извесног времена постојале су само у нашој машти и у филмовима научне фантастике. Нико доскора није могао ни да претпостави да ће роботи веома слични људима стварно ходати овом планетом. Но, професор из Јапана Хироши Ишигуро направио је првог андроида који хода и подучава на факултету, а само је питање дана када ће се појавити још развијенији примерци ове машине која је последња реч технике.

Уосталом, главне заслуге за развој роботике свакако имају научници из Јапана, земље која користи половину укупног броја робота који „раде" у фабрикама по свету. Велика новост у примени робота је начин њихове употребе: ако је до пре извесног времена вештачка памет коришћена пре свега као помоћ у неким областима живота, данас је постала озбиљна замена за човека у многим доменима његовог рада.

Гледајући ове фотографије остајемо задивљени пред невероватним технолошким развојем који се догодио за кратко време. Роботи сада ходају и трче, подижу терете и услужују. Најлепше од свега је што хендикепираним људима могу да помогну да превазиђу своје телесне недостатке.

Оклопљени кућни љубимци

У старачком дому у Хачиоџи роботи у облику кучића користе се за такозвану „робот терапију" код оболелих од старачке сенилности. Многи научници сматрају да су ове симпатичне машине одлично средство за решавање невоља старих особа, којих је све више и у Јапану и у другим земљама света ■

Неуморни тркач

Зове се Асимо, направљен је у „Хонди", и први је хуманоид на свету који може да хода у различитим правцима, окреће се, пење и силази низ степенице, трчи шест километара на сат. Осим тога, уме да препознаје гласове и повеже се за Интернет ■

Лакше дизање терета

Ово „роботичко одело" помаже људима оштећеног здравља, хендикепираним или старијим особама да ходају и подижу терет - чак до 30 kg. Професор Јошијуки Санкаи с Универзитета у Цукуби утрошио је десет година рада да би направио „биокибернетски" систем који користи биоелектричне сензоре на кожи ногу за бележење сигнала пристиглих из мозга у мишиће. Кад неко хоће да хода, нервни сигнал упућен од мозга до мишића ствара електричну струју коју сензори бележе и шаљу до рачунара. Овај, пак, у делићу секунде претвара нервне сигнале у сигнале којима се управља електричним моторима смештеним на боковима и коленима спољашњег скелета, то јест „одела" које видите на слици. Када овај биокибернетски систем помери сваки делић спољашњег скелета, један други систем мотора омогућава да се ускладе и олакшају покрети човека ■

Механичка секретарица

Знате оне шалтере за обавештења на улазу у велика предузећа која послују с грађанима или собе за секретарице испред директорове канцеларије? Е па, сада ће живе особе моћи да се замене с оваквим електронским, за које кажу да су врло пословне и да могу да обаве задате задатке ■

БОГОВИ, ПОШАЉИТЕ ЉУБАВНУ ЖУДЊУ!

Поштовани,
Прије више мјесеци писали сте о хиндуистичком богу Ками. У тексту сте објавили и неколико стихова пјесме коју сам хтјела сачувати, међутим, изгубила сам баш тај број часописа. Да ли је можете објавити у неком од наредних бројева? Веома бих била срећна. Пуно поздрава од већ годинама вјерне читатељке из Црне Горе!

МИЛА
mila_djakom@hotmail.com

Ево љубавних древних индијских бајалица посвећених Ками, богу љубави. Прва песма је она коју треба да изговара мушкарац:

Кама стрелац нека те устрели! Да не можеш издржати на свом лежају!
Страшном Каминoм стрелом пробошћу ти срце.
Стрелом, с пером од чежње, шиљком од љубави и бадрљицом од жудње, овом стрелом, кад добро нанишани, пробошће ти Кама срце.
Добро нанишањеном Каминoм стрелом што гори,

СВЕТСКО ПРВЕНСТВО КВИЗАША

Чуо сам да је недавно одржано светско квиз – првенство на коме су учествовали и такмичари из Србије, па бих вас молио да напишете нешто више о томе.

РАДМИЛО СЕВИЋ
Велика Плана

Шесто по реду светско квиз – првенство одржано је 6. јуна на 45 места у 25 земаља широм света, укључујући и Србију, чији су се представници први пут учествовали у овом престижном такмичењу. „Квизаши" су истовремено решавали писани тест с укупно 240 питања, сврстаних у осам области: култура, животни стил, медији, свет, забава, историја, наука и спорт. Сваки тачан одговор вредео је један бод, с тим што никоме није рачунат најслабији резултат из једне области. Такмичари су за одговоре на сва питања, подељена у две групе од по 120, на располагању имали укупно 120 минута, с краћом паузом између та два низа задатака.

На крају је, с укупно 177 освојених бодова, прво место на свету освојио Енглез Кевин Ешман, коме је то био укупно четврти тријумф. Други је био Белгијанац Рони Свигерс, са 174 бода, а трећи, прошлогодишњи шампион, Марк Битвеј из Енглеске који је сакупио 165 бодова.

Наши „квизаши" (њих укупно 21) учествовали су на овом такмичењу највише захваљујући својим колегама: Тодору Милаку из Новог Сада и Горану Севићу из Земуна. Милак је успоставио везу с приређивачима светског првенства и, с енглеског, превео и одштампао сва питања, а Севић је обезбедио одржавање такмичења у просторијама земунске основне школе „Мајка Југовића", и рачунарски обрадио резултате. А они, с обзиром да је реч о првом учешћу наших такмичара, нису били лоши.

Уосталом, ево како изгледају резултати десет првопласираних такмичара из Србије и (у загради) њихов пласман на светској ранг-листи, у коју су се ове године уврстила укупно 973 „квизаша": 1. (158) Омер Екић 94 бода; 2. (210) Жељко Грошета 86; 3. (271) Ненад Јовановић 77; 4. (288) Слободан Цветковић 76; 5. (322) ЈОВА РАДОВАНОВИЋ 73; 6. (328) Игор Репић 72; 7. (342) Ацо Брајковић 71; 8. (347) Александар Весић 70; 9. (353) Милош Петронијевић 69; 10. (354) Зоран Вранеш 69.

У екипној конкуренцији, где је за коначни пласман рачунат збир резултата три најбоља такмичара, победила је Енглеска са 508 бодова. Другопласирана Белгија имала је 486, а екипа САД, 421 бод.

Србија је, са 257 бодова, заузела 15. место, а међу европским земљама била је десета (иза нас остале су Швајцарска – 235, Русија – 219, Летонија – 214 и Литванија – 175 бодова) ■

Српски „квизаши", непосредно пре решавања тестова на светском првенству

Погледајте импресум „Забавника"

од које утроба сахне, чије перо напред хита,
њоме ћу ти пробости срце.
У врелом жару, огњених уста, дођи ми кришом, драгана,
без гордости, с умилним речима, одана, буди моја сва.
Бичем ћу те од родитеља одвојити да будеш
у мојој власти, да поступаш по мојој жељи.
Прогнајте, о Митра, о Варуна, све мисли из срца њеног.
И кад јој одузмете вољу, предајте је мојој власти.

Стихови које изговарају жене, другачији су:

Опијте га љубављу, о олује!
Опијте га љубављу, зраци!
Ватром опијте га љубављу!
Нека он гори за мном!
Испунићу га љубавном муком
Од главе до пете.
Пошаљите, о богови, љубавну жудњу!
Нека он изгори за мном!

ЈЕДИНСТВЕНИ ШАРСКИ ПАШЊАЦИ

Занима ме где се налази највећа област планинских пашњака на Балкану?

СТОЈАН
Кучево

Шарпланинска пашњачка област највећа је на Балкану и протеже се у дужини од чак 195 километара. Такав непрекидан ланац пашњака јединствен је у Европи. Око 30 одсто места за испашу у овој области налази се изнад горње границе шума, док су остала пашњачка места у шумској зони. Поред тога, шарпланинска област пашњака богата је водом, што је изузетно значајно за развитак сточарства ■

ГАРФИЛД И ТОКИО ХОТЕЛ

Dragi Politikin Zabavniče

Ja sam tvoj obožavalac i već odavno skupljam Politikine Zabavnike. Imam pe-deset komada i najviše volim da čitam „Život piše drame" i „Zašto kako", plus volim da čitam stripove Vejn Šeltona, Dikana i Garfilda. Sviđa mi se vaša naslovica samo nemojte ništa menjati, najviše bi voleo da pišete nešto novo iz „Ma šta kažete" i da napravite pravi strip Garfilda, naravno upravo da ne zaboravim napišite neku bilo koju pesmu Tokio Hotel. Nadam se da puno ne traž-im, pozdravljam celu vašu redakciju i evo mog crteža koji sam ja crtao. Nadam se da vam se sviđa moj crtež.

Luka Paripović
11 godina

Драги Лука, хвала на оданости и лепом поздравном цртежу који и објављујемо. Трудићемо се да занимљивим рубрикама и даље будимо твоју пажњу. Удовољавамо и твојој жељи, па смо уз кратку биографију групе „Tokio Hotel" одабрали и речи њихове најпознатије песме „Durch den Monsun" („Кроз монсун").

Немачка рок група „Tokio Hotel" појавила се на музичкој сцени 2005. године и одмах на себе скренула пажњу. А како и не би када се издвајају како изгледом тако и жестоким звуцима.

Групу чине близанци Каулиц, певач Бил и гитариста Том, бас гитариста Георг Листинг и бубњар Густав Шефер. Најзначајнији је наравно Бил. Иако истоветни, једнојајчани близанци, браћа се потпуно разликују и по облачењу и понашању на сцени. Бил има црну манга фризуру, тетоваже на врату, црном оловком исцртане очи, дуге нокте и два пирсинга на обрви и језику, док је Том потпуно неупадљив.

За непуне четитри године снимили су два албума на немачком језику „Schrei" и „Zimmer 483" и један на енглеском „Scream". Због славе коју су за тако кратко време стекли у целој Европи, делу Азије, па чак и Сједињеним Америчким Државама, неки музички критичари пореде их са британским саставом „The Beatles". Ево и песме „Durch den Monsun" ■

DURCH DEN MONSUN

I'm staring at a broken door
There's nothing left here anymore
My room is cold, it's making me insane

I've been waitin' here so long
Another moment seems to have come
I see the dark clouds comin' up again

Running through the monsoon
Beyond the world 'til the end of time
Where the rain won't hurt

Fighting the storm into the blue

And when I lose myself I think of you
Together we'll be running somewhere new
Through the monsoon just me and you

A half moon fading from my sight
I see your vision in it's light
But now it's gone and left me so alone

I'll know I have to find you now
Can hear you name and don't know how
Why can't we make this darkness feel like home?

Running through the monsoon
Beyond the world 'til the end of time
Where the rain won't hurt
Fighting the storm into the blue

And when I lose myself I think of you
Together we'll be running somewhere new
And nothing can hold me back from you
Through the monsoon, hey, hey

I'm fighting all this power coming in my way
Let it take me straight to you
I've been running night and day

I'll be with you soon just me and you
We'll be there soon, so soon

Running through the monsoon
Beyond the world 'til the end of time
Where the rain won't hurt
Fighting the storm into the blue

And when I lose myself I think of you
Together we'll be running somewhere new
And nothing can hold me back from you
Through the monsoon

Through the monsoon
Just me and you
Through the monsoon
Just me and you

БРЗ ЈЕ ОРАХ ВОЋКА ЧУДНОВАТА

Имам за вас занимљиво питање: које домаће воћке плод најбрже расте?

СВЕТЛАНА
Лозница

Орах је воћка чији плод, у поређењу с другим нашим воћкама, најбрже расте. Плодови ораха, ораси, достижу пуну величину и облик два месеца по опрашивању. То захтева да се ораху обезбеди довољно воде и хране одмах у пролеће, у време најбржег раста плодова ■

БРАДАВИЧАВО ОКЛЕВАЛО

Молим вас да нешто напишете о римском диктатору који је имао надимак Кунктатор.

ЗОРАН
Лајковац

Староримски политичар и војсковођа Квинтус Фабијус Максимус (280 – 203. г.п.н) добио је погрдни надимак Кунктатор (Оклевало) због тактике коју је примењивао, избегавајући одлучне битке против Ханибала, у Другом пунском рату. Касniји догађаји, међутим, дали су за право овом стратегу. Јер, Римљани су 216. године пре наше ере, у бици код града Кане у Апулији, претрпели тежак пораз од Ханибала, изгубивши чак 50.000, од укупно 86.000 војника. Квинтус Фабијус Максимус у историју је ушао као Оклевало (Кунктатор), а мало ко зна да је он, пре него што је тако назван, имао и надимак Брадавичави (Верукозус), по великој брадавици изнад горње усне ■

АЛЕРГИЧНИ НА ВОДУ И СВЕТЛОСТ

Молим вас да ми одговорите да ли постоје људи алергични на воду и светлост?

МИЛАН ПАЛИКУЋА
Бор

Алергија представља промењено, преосетљиво стање имуног система појединих особа на материје из нашег окружења, а на које већина не реагује јер суштински не представљају претњу. Постоје алергије које нису реткост, попут алергије на полен, гриње, кикирики, на хемијске супстанце али и на два природна елемента као што су светлост и вода.

У свету је забележено неколико случајева алергија на светлост и воду, а научници нису сигурни зашто се оне јављају код неких људи.

Ултравиолетни зраци, природно, оштећују нашу кожу, у мањој или већој мери у односу на то колико тамну кожу имамо. Та оштећења настају на ДНК, а поправљају их одређени ензими. Међутим, код људи алергичних на светлост постоји неправилност у њиховом раду, те они не обнављају и не поправљају ДНК оштећења, а то доводи до изузетне осетљивости на ултраљубичасто зрачење које код ових људи може да изазове рак коже.

Постоје људи који су алергични на воду. Код њих контакт с водом изазива бурне реакције коже али и целог организма, а лекари још увек ни су сигурни зашто је то тако. Претпостављају да у организму особе алергичне на вод постоје неуобичајени проте ини који реагују у додиру с во дом, па чак и с телесним теч ностима, попут суза или крв а шведски лекари су недавн направили пудер који ови особама олакшава свакодне ни живот, попут туширањ одласка на летовање или је ноставно плакања ■

ЗАБАВНИКОВЕ логичке загонетке

РЕШЕЊА

1. СКЛАДИШТЕ
Наручено је 4 пута по 100 kg јабука.

2. БРАТ И СЕСТРА
Нека је x број година брата, а y број година сестре. Тада је $x + 6 + y + 6 = 75$, односно сада је збир њихових година 63. Када је брат имао $2x_1$ година, сестра је имала x_1 година. Данас је $4x_1 + 3x_1 = 7x_1 = 63$, односно $x_1 = 9$. Значи, сада брат има 36 година, а сестра 27.

3. КУПОВИНА
Сваки трговац је купио известан број тројки различитих коња, од којих је свака тројка вредела $100 + 100/2 + 100/3 = 1100/6$ дуката. Како су заједно све платили 1100 дуката, значи да је купљено 6 оваквих тројки. Пошто је био исти број трговаца из два различита града, значи да су била по 3 трговца из различитих градова и сви су купили по једног коња сваке врсте.

4. ЧАМЦИ НА РЕЦИ
Да су сви чамци са 8 седишта, било би $12 \times 8 = 96$ седишта. Разлика од $96 - 75 = 21$ седиште појављује се зато што је било и чамаца са $8 - 5 = 3$ седишта мање. Значи, чамаца са 5 седишта било је $21 : 3 = 7$. Дакле, чамаца са 5 седишта било је 7, а чамаца са 8 седишта било је $12 - 7 = 5$.

5. ТРОУГЛОВИ И ДУЖИ
Дужи има укупно 30, а троуглова 13.

6. ВРАПЦИ
На првој грани било је 17, а на другој 8 врабаца.

7. ЦИФРА 5
На месту јединица употреби се 9 пута, а на месту десетица 10 пута – значи, укупно 19 пута.

8. ЗАБАВНИ ПАРК
Како је Лаза 8 пута победио компјутер, он је добио 40 жетона за награду, што са 5 које је сам купио, износи 45 жетона. Будући да се са једним жетоном игра једна игра, Лаза је највише одиграо 45 игара. Значи, Миша је у праву.

9. ТРАКТОР
Док задњи точак направи x обртаја, предњи начини 4 x.
Значи $4x - x = 3x = 39$, односно $x = 13$. Према томе, $13 \times 4 = 52$ метра.

10. ЧАСОВНИЦИ
Часовници ће показивати исто време после 10 дана, тј. 15. јула 2009. године.

11. ДВА ЛИМУНА
Лимуни су тешки 65 gr и 35 gr.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

79

ПОЛИТИКИН забавник / главни и одговорни уредник Зефирино Граси. - Ћир. изд. - Год. 1, бр. 1 (28. фебруар 1939)-год. 3, бр. 220 (4. април 1941);год. 14, бр. 1 (5. јануар 1952)- . - Београд : Политика Магазини, 1939-1941;1952- (Београд : Политика АД). - 30 cm

Недељно
ISSN 0032-339X = Политикин забавник (Ћирилично изд.)
COBISS.SR-ID 16193794

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА
Морска звезда, Апатин, основ, Чедомир, кама, Ерол, Торино, вајар, Комови, атерирати, ип, њо, икада, дно, ерг, американ ■

БРОЈЧАНА УКРШТЕНИЦА
Амеба, Бесел, Кле, Оли, н, лимун, иц, пу, Денис Вивер, анестетици, Костарика, ит, умарати, ћ, грејати, принети се, вратови, ек, радист, г, р, Ата, Тијана, Ница, ћуран ■

ПОГАЂАЉКА
Лешник

СКАНДИНАВКА
Минск, имати, корак, Илири, матор, а, аси, ук, тк, срп, и, вај, Курск, Маја Сабљић, заварати, ре, тапетари, р, Апатин, Мик, датирање, и, ораница, ец, рака, крпа ■

ТУРИСТИЧКИ АНАГРАМ
Туристичка агенција ■

СЛАГАЉКА
Камера (кантар, папуче, компас, лепеза, гитара, лопата) ■

С. Б.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК — БРОЈ 2996

YU ISSN 0032-339X
Први број „Политикиног Забавника" изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа ПОЛИТИКА АД
Цетињска 1, 11001 Београд

За издавача:
Милорад Гушавац
Генерални директор

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Заменик главног и одговорног уредника
Петар Милатовић

Графички уредник Горан Којиновић

Редакција Слободанка Делибашић, Јасна Лукић, Мирјана Огњановић, Јова Радовановић, Весна Ракић, Весна Софреновић

Техничка редакција Бранислав Вукомановић, Зорана Грујичић, Зорица Милошевић, Јелена Попадић, Митра Тиљев, Милован Зоре

Редакција ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК, *Цетињска 1/II, 11001 Београд*

Секретаријат 330-1452; 330-1456
Техничка редакција 330-1454
Претплата 330-1638; 330-1640; 330-1633
Огласни сектор 330-1186; 330-1426
Телефакс 011/337-3319

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
1 месец (4 броја) 355,00 дин.
3 месеца (12 бројева) 1.065,00 дин.
6 месеци (26 бројева) 2.305,00 дин.
12 месеци (52 броја) 4.610,00 дин.
Текући рачун код Комерцијалне банке АД Београд: 205-16454-02
Претплату слати уз обавезну назнаку: *ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".*

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Полугодишња/возом: 109 EUR или противвредност осталих валута. *Полугодишња/авионом:* I група – Европа: 120 EUR. II група – Азија – Африка: 126 EUR. III група – Америка – Аустралија: 132 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ У EUR
(или противвредност осталих валута) за иностранство вршити преко:

I CORRESPONDENT BANK
SWIFT- BIC: DRESDEFF
Name: DRESDNER BANK AG
City, Country: FRANKFURT AM MAIN GERMANY

II BENEFICIARY'S BANK
SWIFT- BIC: KOBBRSBGXXX
Name: KOMERCIJALNA BANKA AD BEOGRAD
Street: SVETOG SAVE 14
City, Country: BEOGRAD REPUBLIC OF SERBIA

III BENEFICIARY
IBAN/ Account Number: RS35205000702174700089
Name: POLITIKA AD - ZA NOVINSKO-IZDAVAČKU I GRAFIČKU DELATNOST
Street: CETINJSKA 1
City, Country: 11000 BEOGRAD REPUBLIC OF SERBIA

Код уплате обавезно навести: Претплата на лист Забавник
Копију уплате и адресу послати на: ПОЛИТИКА АД, Цетињска 1, Београд Србија или на факс ++ 381 11 3373-160

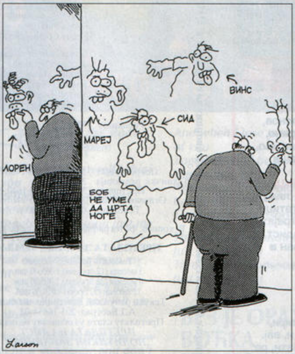
Интернет адреса: www.politikin-zabavnik.rs
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika-ad.com

ГЕРИЈА ЛАРСОНА

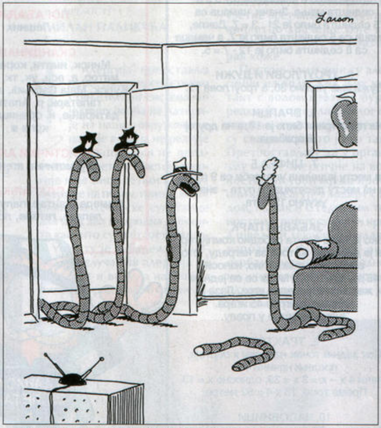

ПИНОКИО ПОД СТАРЕ ДАНЕ

ЦРТАЧИ СТРИПА У СТАРАЧКОМ ДОМУ

СВЕ ВАС РАЗУМЕМ, ГОСПОЂО, АЛИ ТО ЈЕ НЕДОВОЉНО, ДОК НЕ НАЂЕТЕ ДРУГИ ДЕО СВОГ МУЖА, МИ НЕМАМО СЛУЧАЈ.

РЕКЛИ СУ О РЕЛАТИВНОСТИ

КАД ЧОВЕК СЕДИ ЈЕДАН САТ С ЛЕПОМ ДЕВОЈКОМ, ЧИНИ МУ СЕ КАО ЈЕДАН МИНУТ. АЛИ, НЕКА СЕДИ ЈЕДАН МИНУТ НА ВРЕЛОЈ ПЕЋИ, БИЛО БИ МУ ДУЖЕ ОД ЈЕДНОГ САТА. ЕТО, ТО ЈЕ РЕЛАТИВНОСТ

Алберт Ајнштајн, немачки физичар, (1879-1955)

ШТО ЈЕ ЈЕДНОМ ХРАНА, ДРУГОМ ЈЕ ОТРОВ

Лукреције, римски песник, (99-55 п.н.е)

УКРАДИ НОВАЦ – ТИ СИ ЛОПОВ. УКРАДИ ЗЕМЉУ– ТИ СИ КРАЉ

Јапанска пословица

О КУГИ ЉУДИ ГОВОРЕ СА СТРАХОМ И УЖАСОМ, ДОК О ПРАВИМ РАЗОРИТЕЉИМА, КАО ШТО СУ АЛЕКСАНДАР ИЛИ НАПОЛЕОН, ГОВОРЕ С ДУБОКИМ ПОШТОВАЊЕМ

Халил Џубран, либански писац (1883-1931)

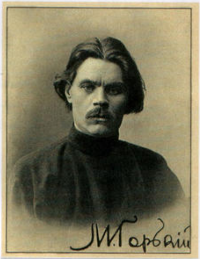

НИШТА НИЈЕ ДОБРО ИЛИ ЗЛО, НЕГО ГА ТАКВИМ ЧИНЕ НАША УВЕРЕЊА

Вилијам Шекспир, енглески писац (1564-1616)

КАД ДВОЈИЦА РАДЕ ИСТО, ТО НИЈЕ ИСТО

Публије Теренције, римски песник (195-159 п.н.е)

СВЕ ЈЕ РЕЛАТИВНО НА ОВОМ СВЕТУ И НЕМА ТАКВЕ ОКОЛНОСТИ ОД КОЈЕ НЕ БИ МОГЛО БИТИ ГОРЕ

Максим Горки, руски писац (1868-1936)

ТИ ИМАШ СВОЈ ПУТ, ЈА ИМАМ МОЈ. А ШТО СЕ ТИЧЕ ИСПРАВНОГ И ЈЕДИНОГ ПУТА, ОН НЕ ПОСТОЈИ

Фридрих Ниче, немачки филозоф (1844-1900)

УШИЦА ИГЛЕ НИЈЕ ТАКО ТЕСНА ЗА ДВОЈЕ ЉУБАВНИКА, А ЦЕО СВЕТ НИЈЕ ДОВОЉНО ВЕЛИК ЗА ОНЕ КОЈИ СЕ НЕ ПОДНОСЕ

Соломон Ибн Габирол, шпански филозоф (1021-1058)

КАД ЧОВЕК ХОЋЕ ДА УБИЈЕ ТИГРА, ОН ТО НАЗИВА СПОРТОМ; КАД ТИГАР ХОЋЕ ЊЕГА ДА УБИЈЕ, ОВАЈ ТО НАЗИВА СВИРЕПОШЋУ

Џорџ Бернард Шо, ирски писац (1856-1950)

ГАРФИЛД GARFIELD

BY JIM DAVIS

